

Kòkòbì àlu ni Páulũ ní sǐ sěé 'bá Kōrínító vé rĩ pi ní rĩ Tã búkũ rĩ vé rĩ ã ùlũngará

Páulũ sǐ kòkòbì 'dĩri sěé 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí Kōrínító gá rĩ pi ní, Kōrínító ri kǔrú àmbúgú àngũ Gĩrĩkĩ vé rĩ agá. Páulũ ùlũ ú'dúkọ Múngú vé rĩ Kōrínító agá 'dǎlé aga ílĩ àlu rá (Ẹzĩ 18), 'bá kárakará ẹ'yĩkĩ Yēsũ ri rá. 'Bo Páulũ kǎ fũú kǔrú Kōrínító vé rĩ agásĩ, tã ùnjĩ ùnjĩ ni pi gǒkĩ ífĩ 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi àsámvú gé, sě Páulũ ní kòkòbì 'dĩri sǐzú sězú kọpi ní ànĩ, tã ùnjĩ 'dĩ'bée ã de rĩ kọpi àsámvú gé sǐ rá.

Kòkòbì 'dĩri agá, Páulũ ùlũ kǐnĩ, 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi ríkí dǒ ĩ acoó riĩ àgátá gǎá ĩ àsámvú gé sǐ, ĩri ùnjĩ (cápĩtã 1-4). Páulũ 'yo kọpi ã urukọ ní tã ùkpó ùkpó kǐnĩ, lě kọpi ã ríkí ọwũ 'bǎá sũ 'bá Múngú ri nĩ'bá kuyé rĩ pi tĩni ku (cápĩtã 5-6). Ímbá kọpi ní lẹtĩ 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi ní adrizú ìvé ùkú pi be rĩ, ùkú rĩ pi ní adrizú ìvé àgǒ pi be rĩ, àzini tã kọpivé 'bẹtĩ àsámvú gé rĩ (cápĩtã 7). Ímbá kpá kọpi kǐnĩ, kọpi dǒ 'bá ri'bá múngú ĩ ní údé drĩ sǐ rĩ ìnjĩ'bá rĩ pi àsámvú gé, lě tã kọpi ní 'oó rĩ ẹ i'da lǔzú kǐnĩ, ádarú kọpi 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí ni pi, àzini kọpi kádǒ riĩ ĩ úmú, lě ẹ i'da lǔzú kǐnĩ, ádarú kọpi ri Múngú ri ìnjĩ. Páulũ ímbá tã Índrĩ Uleteré rĩ ní kọpi ní ùkpó sězú rĩ, agaápi rá rĩ, tã lěngará vé rĩ (cápĩtã 13), ã ko rĩ kọpi ẹ ìzǎ, kọpi ẹ ìnjĩkĩ rĩ Múngú ri

ānī ĩnĵĩnĵĩ, āzini kōpi ā adrikí rí ānī 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí ni pi rú. Lũ kōpi ní kĩnĩ, Kúrísítō ní íngá gōō ídri rú drāngará gálésĩla gí rĩ sĩ, kōpi nĵíkí rá 'yozú kínĩ, Múngú ri kpá úmvúlésĩ sē 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi íngá gō ídri rú rá.

Páũlũ sē mōdó

¹ Ma Páũlũ 'i, Múngú ĩpē ma adrii 'bá Kúrísítō Yēsũ vé áyúáyũ ni rú, 'bá sĵíkí kōkōbĵĩ 'dĩri sēé 'bá ógúpĵi Sōsĵiténĩ Yēsũ ri ẹ'yĩ'ipi gí rĩ be.

² 'Bá sĵíkí sēé ĩmi 'bá Múngú vé kánísā Kōrínítō agá rĩ pi ní, Múngú ũpē ĩmi adrii 'bá ívé ni uletere ni pi Kúrísítō Yēsũ ā tā sĩ, sũ ĩri ní 'bá Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gí rĩ pi ũpēé vūrā gá sĩ céré rĩ tĵĩnĵi, Yēsũ Kúrísítō ri kōpivé Úpí, āzini 'bávé Úpí.

³ Ẹsĵi múké, āzini tākĩri 'bá Ẹtēpĵi Múngú vé rĩ, āzini Úpí Yēsũ Kúrísítō vé rĩ ā adri ĩmi be.

Páũlũ sē ōwō'dĩfō Múngú ní

⁴ Ú'dụ céré ma ri ōwō'dĩfō sē Múngú ní ĩmi tā sĩ, ā'diātāsĵyā ĩri ní ĩmi ní ẹsĵi múké sēé, ĩmi ní Kúrísítō Yēsũ ri ẹ'yĩ' gí rĩ sĩ.

⁵ ĩmi ní adrii Yēsũ Kúrísítō agá rĩ sĩ, Múngú sē ĩmi ní tā rĩ pi ārēvú céré gí, sē ĩmi ní tā nĵngará, sē ĩmi ri átá múké.

⁶ 'Dĩri lũ 'yozú kínĩ, tā Yēsũ Kúrísítō vé 'bá ní ũlũú ĩmi ní rĩ tā áda.

⁷ ĩmi ní rizú 'bávé Úpí Yēsũ Kúrísítō ri ũtēngará gá, Múngú sē ĩmi ní fēfē Índrĩ Uletere rĩ vé rĩ gí, ĩmi ĵsũkí rí ũkpō ẹzĵi ívé rĩ pi ngazú ānĩ.

⁸ Īri sē ĩmi adri ũkpó ũkpó cĩmgbá cazú ú'dú ũdú vé rĩ gé, ē ịsúkí rí ĩmi ũnjĩkányā ākó ú'dú 'bávé Úpí Yēsũ Kúrísítō ní ĩgōzú rĩ gé.

⁹ Múngú zì ĩmi, ĩmi úmúkí rí ĩmi adrií ívé Mvá Yēsũ Kúrísítō 'bávé Úpí be trụ, ĩri ẹsị 'bā tā 'í ní lēé 'oó rĩ 'dụ nga rá.

Kānísā agá lē ā adrikí trụ

¹⁰ Má ẹdrípịi má ọmvúpịi, á mã ĩmi 'bávé Úpí Yēsũ Kúrísítō ā rú sī, lē ĩmi yìkí ĩmi yìyì, ĩmi acokí ĩmi ku, ĩmi úmúkí ĩmi adrií ngá ālu, yìkí be ālu, lē ĩmivé tā ụsũngará ā adri ngá ālu.

¹¹ Má ẹdrípịi má ọmvúpịi, má ịsú ú'dúkó 'bá adri'bée Kílóē vé āngá rĩ pí vúgá kínĩ, ĩmi rí āwā ĩmi āsámvú gé sī āwāwā.

¹² ĩmi āsámvú gé 'dĩgé, 'bá ụrụkọ ri 'yo, “Ma 'bá Páũlũ vé ni,” ụrụkọ'bée ri 'yo, “Ma 'bá Āpólō vé ni,” ụrụkọ'bée ri 'yo, “Ma 'bá Kéfā* vé ni,” ụrụkọ'bée ri 'yo, “Ma 'bá Kúrísítō vé ni.”

¹³ Kúrísítō aco nyo 'i rá? Ma Páũlũ rú, gbākí nyo ma peṭị alambaku sígé ĩmi tā sī rá? Sēkí nyo ĩmi ní bātízĩmũ mâ rú sī rá?

¹⁴ Ma ọwō'dífô sī āmbúgú, ā'diātāsīyā á sē mâ bātízĩmũ ĩmi ní kuyé, á sē 'yéṅá bātízĩmũ rĩ Kúrísípō pí ní Gáyō be,

¹⁵ 'bá āzi ícọ 'yoó kínĩ sēkí ĩmi ní bātízĩmũ mâ rú sī 'dĩni ku.

¹⁶ (Ádarú, á sē kpá bātízĩmũ 'bá Sētēfānāsī vé āngá rĩ pí ní rá, 'dĩri ā vùdrị gé, á nị kuyé dō á sē bātízĩmũ 'bá āzi ní rá.)

* **1:12 1:12 Kéfā:** 'Bá Kéfā 'dĩri Sịmónā Pétēró 'i. Īrivé rú Ēbéré tị sī Kéfā, Gịrịkị tị sī Pétēró.

17 Kúrísítō ìpě ma ímú bātízīmũ sěe kuyé, ìpě ma ímú ú'dúkó múké Múngú vé rĩ ùlũú, 'bo ú'dúkó múké má ní ùlũú rĩ, mâ ùlũ té dō tā nīngará mávé rĩ sĩ ìmi úbézú, ìmi ní Yēsũ ri ẹ'yīzú àní, ìri té lũ kínĩ drāngará Kúrísítō vé peṭi alambaku† sǐgé rĩ ẹzĩ àkó, ícọ àngũ paá ku.

Ūkpō Múngú vé rĩ āzini úmĩ ìrivé rĩ

18 Kúrísítō vé drāngará peṭi alambaku sǐgé rĩ vé tā ì ní átá rĩ índré 'bá úmvúlésĩ fi 'bá drāngará 'dání'dání rĩ agá rĩ pi vúgá 'dǎá tā azakaza vé ni, 'bo 'bâ ì ní paá gí nǒ'bée, drāngará Kúrísítō vé rĩ i'da ūkpō Múngú vé àngũ pazú rĩ.

19 Sǐkí Búkũ Múngú vé rĩ agá kínĩ,
 “'Bá 'yo'bá kínĩ ì úmĩ be 'dĩ'bée, ma úmvúlésĩ sěe kòpivé tā nīngará ri àvĩ kòpi drǐgé sĩ rá, āzini ma sěe kòpivé úmĩ ri ábá rá.”

20 'Bá 'yoópi kínĩ 'i úmĩ be rĩ íngǎá? 'Bá 'yoópi kínĩ 'í nĩ tā ambamba rĩ íngǎá? 'Bá vũ drǐgé nǒgó 'yoópi kínĩ 'í nĩ átángá átá be ambamba rĩ íngǎá? Múngú sěe nyo 'bá úmĩ be vũ drǐgé nǒgó rĩ pi vé úmĩ ícá azakaza rú gí kuyé?

21 Múngú ri úmĩ be, lě 'bá vũ drǐgé nǒgó rĩ pi ã nĩkí 'i áamá úmĩ ìvé rĩ sĩ ku. 'Bá tì 'bá ní sěe azakaza rú rĩ ẹ'yĩ 'bá rá rĩ pi, Múngú pa kòpi rá.

22 Yāhūdĩ rĩ pi lěkí tā āyāzú āyāyā ni ndreé, Gĩrĩkĩ rĩ pi lěkí ìvé rĩ tā nīngará ịsụ.

23 'Bo 'bâ ri Kúrísítō vé gbāngará peṭi alambaku sǐgé rĩ vé tā ùlũ, tā ni sěe Yāhūdĩ rĩ pi ẹ ẹsĩ

† **1:17 1:17** *Peṭi alambaku:* 'Bá Rómā vé rĩ pi ri 'bá tā 'o'bá ùnjí rĩ pi gbā mūsúmārĩ sĩ peṭi alambaku sǐgé, ìri sá 'dụ áco kòpi íbì drā ndō, kòpi ìzāngā nya ambamba drāngará rĩ gé. **1:19 1:19** Ìsáyā 29:14

ve ānī rá, āzini 'bá adri' bá Yāhūdī rú ku rī pi kínī tā 'dīri azakaza vé ni.

²⁴ 'Bo Yāhūdī, āzini Ġirīkī Múngú ní zī rī pi nīkī rá 'yozú kínī, drāngará Kúrísítō vé rī i'da ũkpō Múngú vé rī, āzini i'da úmī Múngú vé rī.

²⁵ Múngú vé tā ē índré dō kú 'bá rī pi mīlé gá azakaza rú drāāāsīyā, ĩrivé tā nīngará ndē 'bá rī pi vé rī rá. Tā Múngú ní 'oó rī ē índré dō 'bá rī pi mīlé gá ũkpō ākó drāāāsīyā, ĩrivé ũkpō ndē 'bá rī pi vé rī rá.

²⁶ Má édrípījī má ómvúpījī, lē ĩmi ũsūkī ĩmivé adringará ótú Múngú ní ĩmi zizú rī gé 'dāri. 'Bá nyōókú nōri vé rī pi ũsūkī kínī ĩmi āsámvú gé 'dīgé, 'bá tā nī' bá rī pi adrikí tré ku, 'bá ũkpō be rī pi adrikí tré ku, āzini 'bá ĩ ní ĩnjī ĩnjī rī pi adrikí tré ku.

²⁷ 'Bo Múngú ũpē 'bá adri' bá azakaza rú nyōókú drīgé nōgó rī pi, ā sē rí drīnjá 'bá 'yo' bá kínī ĩ úmī be rī pi ní. Múngú ũpē 'bá ũkpō ākó nyōókú drīgé nōgó rī pi, ā sē rí drīnjá 'bá ũkpō be nyōókú drīgé nōgó rī pi ní.

²⁸ Múngú ũpē 'bá ĩ ní ndree kuú ēzī ākó nyōókú drīgé nōgó rī pi, āzini ĩ ní rií ideéde rī pi, tā 'bá vū drīgé rī pi ní 'dujú 'bāá tā āmbúgú rú 'dīri ē ícá rí ēzī ākó,

²⁹ ā sē rí 'bá āzi ē íngú rí 'i Múngú ẹndrẹtī gé ku.

³⁰ Múngú sē ĩmi adrií Kúrísítō Yésū agá nī, ā' diātāsīyā ĩpē Kúrísítō ri ímú 'bā paá, āzini ímú 'bá ní úmī tā nīngará vé ni sēé, ā'yī 'bā adrií pīrī Múngú ẹndrẹtī gé, sē nóni 'bá ícákí uletere gí.

³¹ Sū ĩ ní síí Búkū Múngú vé rī agá rī tīnī kínī, " 'Bá rī lē dō 'i íngú, lē ē íngú 'i tā Úpí ní 'oó 'í ní

rĩ sī.”

2

¹ Má édrípìì má ómvúpìì, má ní ándúró muzú ú'dúkó Múngú vé rĩ ùlùzú ìmi ní rĩ gé, má átá tã ùkpó ùkpó fípi ìmi drìgé ku ni mávé tã n̄ngára sī kuyé.

² Ā'diātāsīyā á 'bā ma kú sū 'bá tã n̄ìpi kuyé ni t̄n̄ì, á ri 'yéṅá Yēsū Kúrísítō vé tã ùlùú, āzini tã ì ní ìri gbāzú p̄ṅṅì alambaku sígè rĩ vé tã ùlùú.

³ Má kã caá ìmi vúgá 'd̄l̄lé, má ícá kuú ùkpō ãkó, ũr̄ì f̄u ma, m̄a r̄ú' 'bá ri yāáyā.

⁴ Tã má ní átá, āzini t̄ì má ní ùlùú ìmi ní rĩ, adri 'yozú k̄n̄ì á n̄ì tã ambamba, āzini ma ri ìmi úbé yā 'd̄íni ku, 'bo á ri tã rĩ ùlùú ùkpō Índrì Uletere rĩ vé rĩ sī,

⁵ ìmi 'bākì rì éṣì tã n̄ngára 'bá áda vé rĩ drìgé ku, ìmi 'bākì rì éṣì ùkpō Múngú vé rĩ drìgé.

Tã n̄ngára Múngú vé rĩ

⁶ Bā ri átángá tã n̄ngára vé rĩ átá 'bá ẹ'ȳngára be ùkpó ùkpó rĩ pi āsámvú gé, 'bo tã n̄ngára 'd̄ìri adri 'bá nȳòkù drìgé n̄gò rĩ pi vé ni kuyé, d̄òku adri tã n̄ngára 'bá āngū r̄ú' 'bá nȳòkù drìgé n̄gò ím̄ú' 'bá ũdrā' 'bée ũdrādrā rĩ pi vé ni kuyé.

⁷ Bā ri Múngú vé tã n̄ngára ìri ní z̄ùú kuú m̄ūdūm̄ūdū rú, 'bá āzi ní n̄ì kuyé 'd̄āri vé tã ùlù. Múngú ũs̄ù tã n̄ngára 'd̄ìri vé tã kú ìn̄ógòs̄ì ìs̄ù gbi dr̄ì v̄ũ rĩ kuyé, tã n̄ngára 'd̄ìri s̄ē 'bā ím̄ú d̄ngára ìs̄ù rá.

⁸ 'Bá āngũ rụ' 'bá vũ dr̄igé nōgó rĩ pi n̄kí tã n̄ngárá 'dĩri áamá kuyé, k̄opi ã n̄kí té dō rá, k̄opi ícókí té Úpí ĩ ní rií íngúngũ 'dĩri gbáá p̄etì alambaku sígè ku.

⁹ 'Bo sũ ĩ ní sũ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ t̄inì, "Tã Múngú ní útú 'bá 'i lē' 'bá rá rĩ pi ní rĩ, 'bá āzi ndre kuyé, 'bá āzi yì kuyé, tã ni fi 'bá āzi dr̄igé kuyé."

¹⁰ 'Bo Múngú i'da 'bá ní tã 'dĩri ũkpō Índrí Uletere rĩ vé rĩ sī. Índrí Uletere rĩ, ĩri tã rĩ pi ārēvú i'da céré āmvé, ĩri Múngú vé tã ũzũzũ rĩ i'da āmvé.

¹¹ 'Bá āzi ícò tã 'bá āzi ní rií ũsũú 'í ẹsì agá 'dǎlè rĩ n̄jì ku, 'yéná 'd̄ipa n̄ íngá n̄. ĩri kpá adri sũ 'dĩri t̄inì, 'bá āzi ícò tã Múngú vé rií ũsũú rĩ n̄jì ku, 'yéná Índrí Múngú vé rĩ tã Múngú ní rií ũsũú rĩ n̄jì áamá n̄.

¹² Tã 'bá ní rií ũsũú rĩ adri sũ 'bá nyōókú dr̄igé nōgó rĩ pi ní rií ũsũú rĩ t̄inì ku, Índrí 'bá ní rizú tã ũsũzú rĩ íbì íngá Múngú vúgálésì, ĩri sē 'bá ícò ngá Múngú ní sēé 'bá ní pírini rĩ pi n̄jì áamá ānì rá.

¹³ Tã 'bá ní rií átá rĩ, 'bá úmĩ be ni ímbá 'bá ní n̄jì kuyé, Índrí Múngú vé rĩ ímbá 'bá ní n̄jì. Índrí ālu ālu 'dĩri sē 'bá ri ụ'dụkò tã áda vé rĩ ũlũ 'bá rĩ pi ní.

¹⁴ 'Bá Índrí Múngú vé rĩ ní fií ẹsì ni agá kuyé rĩ, ã'yĩ tã Índrí rĩ ní ímbá rĩ ku, ã'diātāsīyā ĩri índre ĩri ní tã azakaza vé ni, tã rĩ fi dr̄i ni gé 'dǎá

ku, ã'diātāsīyã Índrí Uleterē rĩ tã 'dĩ'bée vé ífífí 'da nĩ.

¹⁵ 'Bá Índrí rĩ ní fíí ẹsị ni agá gí rĩ, ĩri ícọ tã Múngú vé rĩ nĩ áamá rá, 'bo 'bá ązi ícọ tã ĩri ní nĩí áamá 'dĩri nĩí áamá ku.

¹⁶ “'Á'di nĩ úmĩ Úpí Múngú vé rĩ rá nĩ 'yozú kínĩ 'i ícọ ĩri ímbá rá?”
'Bo 'bávė úmĩ sũ Kúrísítō vé rĩ tĩni.

3

Lē ã ngakí ẹzị Múngú vé rĩ trú

¹ Má ẹdrípịí má ọmvúpịí, ĩmi ri tã 'o sũ 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi ní ríí 'oó rĩ tĩni, sē má ní rizú átázú ĩmi ní sũ 'bá Índrí ní fíí kọpi ẹsị agá kuyé ni pi tĩni ąnĩ. ĩmivė adringará Kúrísítō agá rĩ gé, ĩmi índrékí sũ ũdėnjá tĩni.

² Má úcé ĩmi lé sĩ, adri 'yozú kínĩ ínyá sĩ kuyé, ã'diātāsīyã ĩmi ícókí drĩ ínyá nyaá ku. Ádarú ĩmi ícókí drĩ kuyé.

³ ĩmi drĩ ri tã nyọọkú nōri vé rĩ 'dụ nga. 'Á'diātāsīyã ĩmi ąsámvú gé sĩ, ọgúpị ą tã ri 'de ọgúpị ẹ ẹsị agá ũnjí, ązini ĩmi ri ąwáwá. 'Dĩri lũ 'yozú kínĩ Índrí rĩ ąsú drĩ ĩmi kuyé, ĩmi ri tã 'o sũ 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi ní ríí 'oó rĩ tĩni.

⁴ ĩmi ąsámvú gé, 'bá urukọ ri 'yo, “Ma 'bá Páũlũ vé ni,” urukọ ni pi ri 'yo, “Ma 'bá 'Ápólō vé ni.” ĩmi nyo ri tã 'o sũ 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi ní ríí 'oó rĩ tĩni kuyé?

⁵ 'Ápólō ri 'bá íngóni ni? Páũlũ ri 'bá íngóni ni? 'Bá 'dĩ'bée ątí'bá Múngú vé ni, Múngú sē 'bá

kokí ĩmi ĩzã Úpí ri ẹ'yǐzú nĩ. Úpí sē 'bá ãlu ãlu ní ẹzị nĩ.

⁶ Á sa úri rĩ nĩ, ãpólō ri úri rĩ ùsũú yǐ sĩ nĩ, 'bo Múngú sē úri rĩ dụụ nĩ.

⁷ 'Bá úri rĩ saápi rĩ pi, 'bá úri rĩ ùsũúpi yǐ sĩ rĩ be, tã kọpi ní 'oó rĩ adri tã ãmbúgú rú kuyé, 'bo Múngú sē úri 'dĩ'bée dụụ nĩ.

⁸ 'Bá úri saápi rĩ pi, 'bá úri rĩ ùsũúpi yǐ sĩ rĩ be, ẹzị kọpi ní ngaá rĩ ãlu rĩ. ĩ ímụ 'bá ãlu ãlu ùfě ẹzị ĩri ní ngaá rĩ sĩ.

⁹ 'Bá ri ẹzị nga Múngú ní, ĩmi ọmvụ Múngú vé ni, ãzini ĩmi jó Múngú ní rií sị rĩ.

¹⁰ Múngú 'bã ẹsị múké má ní, sē má ní úmĩ jó rĩ ã ndụụ ã'bãzú ãní múké múké, nóni 'bá ãzi ri jó rĩ sị má ní ndụụ ni ã'bãá 'dĩri drịgé. 'Bo 'bá jó rĩ sịpi rĩ ã ndre múké, ã sị jó rĩ múké múké.

¹¹ 'Bá ãzi ícọ gōó jó ãzi ã ndụụ ã'bãá dǐi ku, ã'diātāsīyã jó ã ndụụ ĩ ní ã'bãá gí rĩ, ĩri Yésũ Kúrísítō 'i.

¹² 'Bá ãzi sị dō jó ĩ ní ndụụ ni ã'bãá 'dĩri drịgé dábũ sĩ, aya ọgụ 'bá ọgụọgụ ni pi sĩ, irã ãjě be ãmbúgú ni pi sĩ, pẹti sĩ, ásé sĩ,

¹³ kãdō mụụ caá ú'dụ tã lizú rĩ gé, ĩ 'bá ãlu ãlu vé ẹzị i'da rá, ã'diātāsīyã ú'dụ 'dãri gé, ãcí ri ímụ tã rĩ i'da nĩ, ĩ ímụ 'bá ãlu ãlu vé ẹzị ĩri ní ngaá rĩ ụ'bĩ ãcí sĩ, dō ĩrivé ẹzị ngaá rĩ íngóni.

¹⁴ 'Bá jó sịpi rĩ vé jó ve dō kuyé, ĩ ímụ ĩri ùfě rá.

¹⁵ 'Bo 'bá jó sịpi rĩ vé jó ve dō rá, ísụ ngá ãzi ku. ĩ 'bá jó sịpi rĩ pa rá, 'bo ĩri adri sũ 'bá ápápi ãcí agásĩ rĩ tịni.

16 Īmi nīkí 'yozú kínī ĩmi jó Múngú vé ni, Īndrí Múngú vé rī ri adri ĩmi agá 'dīni kuyé?

17 'Bá rī ũñō dō jó Múngú vé rī árí vūgá, Múngú ri ímú ĩri ĩrīñā ũnjí ũnjí, ā'diātāsīyā jó Múngú vé rī, ĩri uletere, ĩmi jó Múngú vé ni.

18 Lē 'bá āzi ā ũ'bā 'i mī ũgōgōlé rú ku. 'Bá rī kīnī dō 'í nī tā vū drīgé nōgó rī ambamba, lē ā 'bā 'i adrií azakaza rú, ā újā rí 'i adrií 'bá tā nīpi ni.

19 Ā'diātāsīyā tā nīngárá nyōókú nōri vé rī, ĩri tā azakaza vé ni Múngú ẹndrẹti gé. Sīkí Búkū Múngú vé rī agá kínī, “'Bá 'yo'bá kínī ĩ nīkí tā ambamba rī pi, Múngú ri kōpi mbā uru ĩvé tā nīngárá ambamba 'dīri ā tā sī.”

20 Búkū Múngú vé rī 'yo kpá 'dīni kīnī, “Úpí nī rá 'yozú kínī kōpivé tā nīngárá 'dīri ẹzị ākó.”

21 Kúru lē 'bá āzi ẹ íngú 'i tā 'bá āzi ní rií 'oó rī sī ku! Ngá rī pi ārěvú céré ĩmivé ni.

22 Ídózú Páulū 'i, Āpólō 'i, Kéfā ĩ ní zị Pétěró 'i, vū nōri, ídri rī, drā rī, lókí āndrū rī, āzini lókí drúzị rī, nga 'dī'bée ārěvú céré ĩmivé ni,

23 ĩmi 'bá Kúrísítō vé ni, Kúrísítō ri Múngú vé ni.

4

Kúrísítō vé 'bá áyúāyū rī pi ātí'bá

1 Kúru lē 'bá rī pi ā nīkí 'yozú kínī 'bā ātí'bá Kúrísítō vé ni, sēkí 'bá ní ẹzị, 'bā ri tā Múngú vé 'i zūpí kú mūdūmūdū rú rī ũlū.

2 'Bá ĩ ní ẹzị sēé drị ni gé rī, lē ā adri 'bá ẹzị ĩ ní sēé drị ni gé rī ngaápi pịrị ni.

³ Īmi átákí dō mávé tã ùnjí, dōku 'bá tã liṛpi rĩ átá dō mávé tã ùnjí, má ũsũ mâ drĩ ni gé ku. Má ícó mávé tã liṛ ũgōgōlé rú ku.

⁴ Má ũsũ tã má ní 'oó rĩ piri, 'bo ícó lūú 'yozú kínĩ ma tã ākó 'díní ku. Úpí ri mávé tã li nĩ.

⁵ Lē 'bá āzi ā li ógúpí vé tã ku, cĩmgbá Úpí ní ícázú rĩ gé. Īri ímú tã ĩ zũ 'bá ñnĩná agá rĩ pi i'da, āzini tã 'bá rĩ pi ē ẹsĩ agá rĩ pi i'da céré āmvé. Sã 'dāri gé, Múngú ri ímú 'bá ālu ālu íngú rá.

⁶ Má ẹdrípíi má ómvúpíi, má í'dú 'bã 'bãá Āpólō be ũ'bĩtã rú, ĩmi nĩkí rí tã ĩ ní 'yoó, "Īmi 'dúkí tã ĩ ní sĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ ngaá áyú" 'dĩri vé ífifí 'bá vúgá. Īri sē ĩmi ícókí 'bá āzi íngú 'bã āsámvú gé nōgó 'yozú kínĩ ĩrivé āmbũgũ ndē ógúpí vé rĩ rá 'díní ku.

⁷ Ngá sēepi mi ícó adri 'bá rĩ pi āsámvú gé sĩ túngú rĩ ā'di? Ngá mí ní ísú 'dĩ'bée agá, ngá Múngú ní sēé mí ní kuyé rĩ ā'di? Ngá mí ní ísú rĩ, Múngú sē dō nĩ pírí, ngá mí ní adrizú āfú sĩ 'yozú kínĩ mí 'o tã rĩ mi 'i rĩ ā'di?

⁸ Īmi ũsũkí kínĩ ĩmi nĩkí tã índrí vé ĩmi ní lēé rĩ pi ārēvú céré gí! Īmi ũsũkí kínĩ ĩmi ísúkí úmĩ Índrí Uleteré rĩ ní sēé 'bá rĩ pi ní rĩ ārēvú céré gí! Īmi ũsũkí kínĩ ĩmi nóni 'bāgú! 'Bo 'bá adrikí 'bāgú ku! Ádarú á lē ĩmi ā adrikí 'bāgú, 'bã rúkí rí mālũngã rĩ ĩmi be trú.

⁹ Ā'diātāsīyā índré má vúgá nōlé, 'bã 'bá áyúáyú nō'bée, Múngú 'bã 'bã adrií ũdũmbĩtã rú, 'bá adrikí sũ 'bá ĩ ní ũ'yĩ, ĩ ní lēé jĩí ú'dí'dĩ rĩ pi tĩñi. Mālāyíkã rĩ pi 'bá vũ drĩgé rĩ pi be céré ri mĩ 'bã 'bã ndrezú.

10 'Bá ní rií ẹ̀zì ngaá Kúrísítō ní rĩ sī, 'bá rĩ pi ẙsũkí kínĩ 'bâ azakaza rú, 'bo ìmi ẙsũkí kínĩ ìmi nĩkí tã Kúrísítō vé rĩ nĩ! 'Bá rĩ pi kínĩ 'bâ ùkpō àkó, 'bo ìmi kínĩ ìmi ùkpō be! 'Bá rĩ pi ri ìmi ìnjĩ ìnjĩ, 'bo 'bá rĩ pi ìnjĩkí 'bâ ku!

11 Cìngbá àndrũ sī, 'bâ ri adri ẹ̀bírí sī, yĩ ùvá ri 'bâ ndě, bōngó dē 'bâ rú' 'bá gá sī céré, 'bá rĩ pi ri 'bâ 'o ùnjí, 'bâ vūrā adrizú ni àkó.

12 'Bâ ri ẹ̀zì nga ùkpō sī 'bâ drí sī. 'Bá rĩ pi kádō ríí 'bâ trií, 'bâ ri kòpi ní tākíri sē. Kádō ríí 'bâ ọ̀cũú, 'bâ ri tã ni ta mužú ẹ̀sì mādā sī.

13 'Bá rĩ pi kádō ríí 'bâ rú izaá, 'bâ ri tã rĩ újá kòpi ní ẹ̀sì múké sī. Cìngbá àndrũ sī, 'bá vū drígé rĩ pi mị gé 'dālé, 'bá índrékí sũ kúrũnyá ì ní rií dāá k'ì' òrọ̀ drígé rĩ tìni.

14 Á sī tã 'dĩri ìmî drí ìnjázú kuyé, á sī tã 'dĩri ìmi ìmbázú àní sũ anjì má ní lēélē rĩ pi tìni, ìmi 'okí rí tã pìri.

15 'Bá ìmi ìmbá' 'bá Kúrísítō Yésũ vé tã sī rĩ pi ã adrikí dō élífũ mudrì (10,000) drāāāsīyā, ìmivé ẹ̀tẹ̀pì 'yéṅá ma 'i, ã' diātāsīyā má í' d'ó ìmi ìmbá Kúrísítō vé tã sī nĩ, ìmi ní ìri ẹ̀'yìzú àní.

16 Kúru á lē 'yoó ìmi ní 'dínì, lē ìmi 'okí tã sũ má ní 'oó rĩ tìni.

17 Tã 'dĩri sī, á lē Tīmōtáyō ri pée mužú ìmi vúgá 'dīlé, Tīmōtáyō adri sũ mâ mvá tìni, á lē ìri lēlē, 'bâ ívé ẹ̀sì céré kuú Úpí drígé. Ìri mu mávé adringará Kúrísítō Yésũ agá rĩ vé tã ùlũ ìmi ní, àzini ìri tã má ní ìmbá kánísā rĩ pi agásī rĩ vé tã ùlũ ìmi ní nĩ.

18 Ìmi uruḱo' 'bée ẙsũkí kínĩ á mu ìmi ndree ku, sē kòpi ẹ̀ drí gō ícá ùkpó ùkpó.

¹⁹ Úpí ã'yī dō rá, ma ca ĩmi vúgá 'dīlé mbēlēñá, ma kúru mụ 'bá drī be ũkpó ũkpó rī pi vé tã rii átá rī yì, dō kōpi ri átá ngóni, āzini kōpi dō ri ẹzì rī nga ã'di vé ũkpō sī.

²⁰ Mālūngā Múngú vé rī átákí tã ni 'yéjá tị sī ku, lē ũkpō Múngú vé rī.

²¹ Má kādō caá ĩmi vúgá 'dīlé, ĩmi lēkí mâ 'o ĩmi íngóni? ĩmi lēkí mâ átá ĩmi ní átángá ũkpó ũkpó ni pi, dōku mâ lē ĩmi lēlē, āzini mâ átá ĩmi ní átángá rī ẹsì mādā sī?

5

Lē 'bá kānísā vé rī pi ã 'bākí ọwụ ku

¹ Á yì kínì ĩmi ri ọwụ 'bā ĩmi āsámvú gé sī, tã ĩmi ní rii 'oó 'dīri aga pāgánō rī pi ní rii 'oó rī rá. Ágó āzi la ẹtẹpi vé ũkú sī.

² ĩmi ri ĩmi íngú ãní íngúngũ. 'Bá tã 'oópi 'dínì 'dīri, ĩmi té adri ãní ízāngā sī, ĩmi té ĩri dro fū ĩmi āsámvú gé sī rá.

³ Mā adri dō ĩmi be trụ kuyé drāáāsīyā, índrì agá, 'bā ĩmi be trụ. Mā adri dō ĩmi āsámvú gé 'dīlé 'dāáyo drāáāsīyā, á lị tã ágó 'dīri drīgé gí.

⁴ ĩmi kádō ĩmi úmú vūrā ālu gé 'bávé Úpí Yésũ ã rụ sī, índrì agá, 'bā ĩmi be trụ, ũkpō 'bávé Úpí Yésũ vé rī ĩmi āsámvú gé anigé.

⁵ ĩmi sēkí ágó 'dīri Sātánā drīgé, ĩrivé rụ 'bá rizú ũnjīkányā 'ozú 'dīri ímú ízāngā nya am-bamba, 'bo ĩ ímú ĩrivé índrì pa ụ'dụ Úpí Yésũ ní ígōzú rī gé.

6 Īmivé íngúngará 'dīri adri múké ku. Īmi nīkí kuyé 'yozú kínī ākúfī mādāṅá ri sē íwá ri dra íngá āní kōfútō be 'dīni kuyé?

7 Lē ĩmi drokí 'bá ũnjīkānyā 'oópi rī ĩmi āsámvú gé sī rá, ĩmi adrikí rí ule, sū ĩmi ní adrií ule Múngú agá rī tīnī. Kúrísítō ri Kābīlō Mvá* ú'dú Múngú ní Ẹlízú Jó rī pi tī gé sī rī vé rī, drā 'bá ní rōbōṅō rú.

8 'Bá kādō ũmū rī nyaá, lē 'bā adrikí ũnjīkānyā be sū pánga ĩ ní á'dí ākúfī sī rī tīnī ku, 'bo lē 'bā 'okí tā áda, 'bā adrikí ule sū pánga ĩ ní á'dí ākúfī ākó rī tīnī.

9 Á sī sēé ĩmi ní kōkōbī mávé rī agá 'dīni, lē ĩmi úmúkí ĩmi adrií 'bá ọwú rú rī pi be trú ku.

10 Tā 'dīri adri 'yozú kínī ma ri átá 'bá nyōṅkú nōri vé adri'bá ọwú rú, dōku ẹsī be āmbúgú ngá drīgé, dōku 'bá āngū ali'bá, dōku 'bá ri'bá ngá ĩ ní údé drī sī múngú rī pi ĩnjī'bá rī pi ā tā sī ku. Té dō ma ri átá kōpi ā tā sī, ĩmi té adringará vū drīgé nōgó rī ku rá, ĩmi adrikí té 'bá 'dīni 'dī'bée be trú ku.

11 'Bo tā má ní sīi sēé ĩmi ní rī agá, má kīnī, 'bá 'yoópi kínī 'í ẹ'yī Kúrísítō ri gí, 'bo ísú ĩri ri ọwū 'bā, dōku ĩri ẹsī be āmbúgú ngá drīgé, dōku ĩri 'bá riípi ngá ĩ ní údé múngú rú rī ĩnjīipi ni, dōku 'bá āngū u'daápi u'da'da ni, dōku 'bá riípi ĩmērēepi íwá sī ni, dōku 'bá riípi āngū aliípi ni,

* 5:7 5:7 Kābīlō Mvá: Múngú sē tāĩmbī Mósē ní kīnī, 'bá rī pi ā zākí kābīlō Múngú ní rōbōṅō rú, ā trūkí rí kōpi ívé ũnjīkānyā agásī rá. Sē ĩ ní Yēsū ri zízú Kābīlō Mvá Múngú vé ni āní, ā'diātāsīyā Múngú ipē ĩri ímú drāá 'bávé ũnjīkānyā ũjī. 'Í lā Wūngará 12:17-28; Mārākō 14:12; Lúkā 22:7; Yūwánī 1:29-35; 1 Pétēró 1:19.

lē ĩmi úmúkí ĩmi adrií ĩri be trú ku. 'Bá 'dĩni 'dĩri lē ĩmi nyakí ngá ĩri be trú ku.

¹² Má ícó 'bá ẹ'yĩ'bá kuyé rĩ pi vé tã lị nĩ ku, 'bo 'bâ ícó 'bá Yésũ ri ẹ'yĩ'bá gí ri'bá ùnjĩkãnyã 'o'bá rĩ pi vé tã lị rá.

¹³ Múngú ri 'bá ẹ'yĩ'bá kuyé rĩ pi vé tã lị nĩ. 'Bá riipi ùnjĩkãnyã 'oópi rĩ, lē ĩmi drokí ĩri ĩmi ãsámvú gé sĩ rá.

6

Ā jìkí 'bá Múngú ri nĩpi gí rĩ tōó 'bá tã lịpi rĩ ẹndrẹti gé ku

¹ Mi dō tã be mí ógúpì Yésũ ri ẹ'yĩpi gí rĩ be, mi té kōdō ĩri jì tō 'bá Múngú ri nĩ'bá gí rĩ pi ẹndrẹti gé. Ngá mí ní ĩri jìzú tōzú 'bá Múngú ri nĩ'bá kuyé rĩ pi ẹndrẹti gé rĩ ã'di?

² ĩmi nĩkí 'yozú kínĩ 'bá Múngú vé rĩ pi ímú tã lị 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi drĩgé nĩ 'dĩni kuyé? ĩmi dō tã lị 'bá nyọọkú nōri vé rĩ pi drĩgé rá pírí, tã mādā mādā ĩmi ãsámvú gé sĩ 'dĩ'bée, ĩmi ícókí nyo údé ĩmi ãsámvú gé sĩ ku?

³ ĩmi nĩkí kuyé 'yozú kínĩ 'bâ úmvúlésĩ ímú tã lị mālāyíkã rĩ pi drĩgé nĩ? Tã rĩ dō 'dĩri tịni, ádarú 'bâ ícó tã 'bá ní izaá 'bá ãsámvú gé sĩ vũ drĩgé nōgó rĩ pi lị rá.

⁴ ĩmi dō tã be ĩmi ãsámvú gé sĩ, ngá ĩmi ní rizú tã rĩ jìzú lịzú 'bá Múngú ri nĩ'bá kuyé kãnísã ní kōpi ìnjĩ ku rĩ pi vúgá rĩ ã'di?

5 Á 'yo tā 'dīri ĩmī drī ĩnjázú ānī. Ádarú 'bá nyo kánísā agá 'dīgē úmī be ícó'bá ĩmivé tā lī'bá nī pi 'dāáyo?

6 Ngá ĩmi ní rizú ĩmi ȝgũpīī jizú tōzú 'bá Múngú ri nī'bá kuyé rī pi ęndręti gé rī ā'di?

7 ĩmi ri ĩmi ȝgũpīī jī tō 'bá Múngú ri nī'bá kuyé rī pi ęndręti gé, 'dīri lū 'yozú kínī tā ndē ĩmi gí. 'Bá rī 'o dō ĩmi ũnjí, lē mī jī ĩri tōó ku, mī ku tā rī ā adri 'dīni.

8 ĩmi ri tā ũnjí 'o ĩmi ędrīpīī ní, āzini ĩmi ȝmvúpīī ní, ĩmi ri kȝpivé ngá u'du mī mbamba sī.

9 ĩmi nīkí 'yozú kínī 'bá ũnjīkānyā 'o'bá rī pi fíkí mālūngā Múngú vé rī agá ku 'dīni kuyé? Lē ĩmi ũ'bākí ĩmī mī ku. 'Bá ri'bá ȝwũ 'bā'bée rī pi, dōku 'bá ri'bá ngá ĩ ní údé drī sī múngú rú rī ĩnjī'bá rī pi, dōku 'bá ri'bá la'bá ȝgũpīī vé ũkú sī rī pi, āgō ri'bá la'bá ĩ ȝgũpīī āgō rú rī pi sī rī pi,

10 ũgũ'bá rī pi, 'bá ęsī be āmbúgú ngá drīgē rī pi, 'bá ĩmērē'bá íwá sī rī pi, 'bá āngũ u'da'bá u'da'da rī pi, 'bá ȝgũpīī vé ngá u'du'bá mī mbamba sī rī pi, kȝpī ícókí fī mālūngā Múngú vé rī agá ku.

11 Ándúru ĩmi uruȝo'bée rikí tā 'oó sũ 'dīri tīnī. 'Bo nóni ũjīkí ũnjīkānyā ĩmivé rī, ĩmi ícákí uletere gí, ĩmi ícákí pīri Múngú ęndręti gé rú Úpí Yésũ Kúrísitō vé rī sī, āzini Índrí Múngú vé rī vé ũkpo sī.

Lē ā 'bākí ȝwũ ku

12 ĩmi uruȝo'bée ri 'yo, “Ngá 'bá ní lēé rī pi ārēvú céré 'bā ícó 'o rá,” 'bo á 'yo ĩmi ní 'dīni,

ngá rĩ pi ãrěvú céré ícọ ìzã kọọ ku, 'bo á lě adrií tųgěrĩ ngá rĩ pi vé ni ku.

¹³ Īmi ri 'yo, "'A lě ínyá, ínyá lě fií 'a agá." 'Bo á lě 'yoó ĩmi ní 'díní, Múngú ri ngá 'dĩ'bée iza ĩrĩtrọ. Lě 'bâ áyúkí 'bâ rụ'bá ọwũ 'bãzú ãní ku, rụ'bá 'bávė rĩ, lě 'bâ ngakí ẹzị ãní Úpí ní, Úpí ri rụ'bá 'bávė rĩ ütē nĩ.

¹⁴ Múngú ri ímụ 'bâ inga gọ ídri rú drãngará gálésĩ ùkpọ ívé rĩ sĩ, sũ ĩri ní Úpí Yẹsũ ri ingá gọó ídri rú rĩ tịnị.

¹⁵ Īmi nĩkí 'yozú kínĩ rụ'bá ĩmivė rĩ, ĩri Kúrísítō vé ni 'díní kuyé? 'Bá áyúkí dō rụ'bá Kúrísítō vé nōri rizú ọwũ 'bãzú ãní, ĩri nyo múké? Adri 'díní kuyé!

¹⁶ Īmi nĩkí 'yozú kínĩ 'bá rĩ la dō ùkú ọwũ rú ni sĩ, kọpi úmúkí ĩ ícá rụ'bá ãlu gí 'díní kuyé? Ā'diātāsīyā Búkũ Múngú vé rĩ kínĩ, "'Bá ĩrĩ 'dĩ'bée ĩ úmú adri rụ'bá ãlu."

¹⁷ 'Bo 'bá 'i úmúpi ícápi Úpí be ngá ãlu rĩ, Índrí Kúrísítō vé rĩ adri ĩri be trụ.

¹⁸ Lě ã 'bākí ọwũ ku. Ũnjĩkãnyã ụrụkọ 'bá rĩ ní 'oó kárakará rĩ pi, iza ĩrivė rụ'bá ku, 'bo 'bá rĩ 'bã dō ọwũ, ĩri ũnjĩkãnyã íjị rụ'bá ni gé.

¹⁹ Īmi nĩkí 'yozú kínĩ, ĩmi ãsámví gé 'dĩgé, 'bá ãlu ãlu vé rụ'bá ĩri Jó Múngú vé ni, Índrí Uleterė rĩ ri adri 'a ni gé 'díní kuyé? Īmi nĩkí á má 'yozú kínĩ Múngú sēé ĩmi ní Índrí Uleterė rĩ nĩ 'díní kuyé? Īmi ri adri ĩmivė ùkpọ sĩ kuyé.

²⁰ Múngú je ĩmi ãjē be ãmbúgú, kúru lě ĩmi áyúkí ĩmĩ rụ'bá Múngú ri ĩnjĩzú.

7

Ūkú jengára

¹ Kúru tā ĩmi ní sīi kōkōbī agá ma zizú āní 'dīri, ma újá ĩmi ní 'dīni, múké ni, lē ágó ã je ūkú ku.

² 'Bo 'bá rī pi ní adrii ọwũ be ambamba rī sī, lē ágó ã adri ūkú ívé ni be, ūkú ã adri ágó ívé ni be.

³ Ágó rī pi ūkú rī be, lē kōpi ã úmúkí ĩ adrii trú, ógúpì ã uga 'i ógúpì ní ku.

⁴ Rù'bá ūkú rī vé rī adri 'yéńá ĩrivé ni ọ'dúkùlẹgúsī kuyé, ĩri kpá ágó rī vé ni. Rù'bá ágó rī vé rī adri 'yéńá ĩrivé ni ọ'dúkùlẹgúsī kuyé, ĩri kpá ūkú rī vé ni.

⁵ 'Bá āzi ã uga 'i rù'bá ógúpì ní ku. ĩmi lēkí dō Múńgú ri zìj, lē ĩmi ẹ'yìkí trú 'yozú kíní ĩmi kukí sâ mādā Múńgú ri zizú. ĩmi zìkí dō Múńgú ri gí, ĩmi gōkí kúru ĩmi úmú, ã'diātāsīyā ĩmi ní ícó ĩmi a'bií bā ku rī sī, Sātánā ã ẹ'bì rí ĩmi ku.

⁶ Tā má ní 'yoó 'dīri ĩri yìkì mávè rī, 'bo á 'bā ĩri tǎimbì rú kuyé.

⁷ 'Bá rī pi cére ã adrikí té dō sū má tìjì ūkú ākó, ĩri té adri múké. 'Bo Múńgú sē 'bá ālu ālu ní fēfē tā 'ozú rī nī, sē 'bá āzi ní fēfē adrizú ūkú ākó, dōku ágó ākó, āzini sē 'bá āzi ní fēfē ẹzì ngazú Múńgú ní, ĩri adri ūkú be, dōku ágó be.

⁸ Á lē 'yoó 'bá ūkú ākó, dōku ágó ākó, āzini 'bá ọwuzì rú rī pi ní 'dīni, lē kōpi ã adrikí sū má ní adrii rī tìjì, ūkú ākó, dōku ágó ākó.

⁹ 'Bo kōpi ícókí dō ĩ a'bií bā ku, lē kōpi ã jekí ūkú, dōku ã jekí ágó, ã'diātāsīyā mí ní rizú drāzú ūkú úvā sī, dōku ágó úvā sī, múké ni, lē mī je ūkú, dōku mī je ágó.

10 Á lē 'yoó ũkú ágó be rĩ ní 'dĩni, lē ũkú ágó be rĩ ã ku ágó ívé rĩ ku. 'Bo tã 'dĩri á 'yo nĩ kuyé, Úpí 'yo nĩ.

11 Ũkú ágó be rĩ ku dō ágó ívé rĩ gí, lē ã áwí adrii ágó ãkó, dōku ã újá 'i gōó ágó ívé rĩ vúgá 'dãã ũzi. Lē ágó ã dro ũkú ívé rĩ ku.

12 Á lē 'yoó ĩmi ʊrʊkɔ'béé ní 'dĩni, 'bá rĩ je dō ũkú Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi kuyé ni, ũkú rĩ ã'yĩ dō adrii ĩri be rá, lē 'bá rĩ ã dro ũkú rĩ ku. Á 'yo tã 'dĩri nĩ, adri 'yozú kínĩ Úpí 'yo nĩ kuyé.

13 Ũkú rĩ je dō ágó Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi kuyé ni, ágó rĩ ã'yĩ dō adrii ĩri be rá, lē ũkú rĩ ã ku ágó rĩ ku.

14 Ágó Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi kuyé rĩ, Múngú ri ícó ĩri ndre 'bá ívé ni rú ĩrivé ũkú Yēsũ ri ẽ'yĩpi gí rĩ ã tã sĩ, ũkú Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi kuyé rĩ, Múngú ri ícó ĩri ndre 'bá ívé ni rú ĩrivé ágó Yēsũ ri ẽ'yĩpi gí rĩ ã tã sĩ. ã adri dō 'dĩni ku, anjiná kôpivé rĩ ícókí té adrii uletere Múngú ẽndrɛtɪ gé ku, 'bo nóni Múngú ri kôpi ndre anji ívé ni pi rú.

15 Ágó rĩ dō 'bá Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi kuyé ni, lē dō ũkú rĩ droó, lē ũkú rĩ ã 'de mụú ĩyí, dōku ũkú rĩ dō 'bá Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi kuyé nĩ, lē dō ágó rĩ kuú, ágó rĩ ã ku ã 'de mụú ĩyí. Ágó Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi gí, dōku ũkú Yēsũ Kúrísitō ri ẽ'yĩpi gí rĩ, kôpi ícókí adrii 'bá 'dĩni 'dĩri be ku, Múngú lē ã adrikí ãsámví gé sĩ tã be kírĩ.

16 Mi ũkú rĩ, mi ícó nĩ ámá íngóni 'yozú kínĩ mi ícó sē ágó mívé rĩ Yēsũ ri ẽ'yĩ rá? Dōku mi ágó rĩ, mi ícó nĩ ámá íngóni 'yozú kínĩ mi ícó sē ũkú mívé rĩ Yēsũ ri ẽ'yĩ rá?

17 Lē 'bá ālu ālu ā adri sũ Úpí Yēsũ ní ĩri ĩpēē gí rĩ tĩnĩ, āzini lē ā adri sũ Múngú ní ĩri zĩ ĩmú adrii 'bá ívé ni rú rĩ tĩnĩ. Tāĩmbĩ 'dĩri má ní lēē 'bá kānísā vé rĩ pi ārēvú céré ā 'dukí ngaá rĩ.

18 'Bá rĩ ẹ'yĩ dō Yēsũ rĩ gí, lĩkí dō ĩri ā ágélé ē tĩ* ĩsú ākūdē ẹ'yĩ drĩ Yēsũ ri kuyé, lē ā áwí adrii 'bá ĩ ní ágélé ni ē tĩ lĩ gí rĩ rú. 'Bá ĩ ní ágélé ni ē tĩ lĩ kuyé rĩ ẹ'yĩ dō Yēsũ ri gí, lē ā sē 'ĩ ágélé ē tĩ lĩ ku.

19 Lĩkí dō 'bá rĩ ā ágélé ē tĩ gí yā, dō lĩkí kuyé yā, adri tā rú ku. Tā āmbúgú rĩ, lē 'bá rĩ ā 'du tāĩmbĩ Múngú vé rĩ ngaá.

20 'Bá Múngú ri ẹ'yĩpi gí rĩ, lē ā áwí adrii sũ Múngú ní ĩri ĩpēē gí rĩ tĩnĩ.

21 Mi dō túgẹrĩ, lē mĩ adri ĩzāngā sĩ ku, mí ĩsú dō drĩwālā gí, lē mĩ ā'yĩ drĩwālā rĩ vé tā.

22 Mi dō túgẹrĩ, Úpí zĩ dō mi adrii 'bá ívé ni, ọyú mi mívé ũnjikānyā agāsĩ gí. Mi adriipi túgẹrĩ ku rĩ, Úpí zĩ dō mi adrii 'bá ívé ni, mi adri túgẹrĩ Kúrísitō vé ni.

23 Múngú je ĩmi ājē be āmbúgú. Lē ĩmi adriki túgẹrĩ nyọọkú nōri vé ni ku.

24 Má édrípĩ má ọmvúpĩ, ĩmi nóni anji Múngú vé ni, sũ má ní átá drĩdrĩ rĩ tĩnĩ, lē ĩmi áwíkí adrii sũ ĩmi ní ándúrú adrii sâ ĩmi ní Yēsũ Kúrísitō ri ẹ'yĩzú rĩ gé rĩ tĩnĩ.

25 Anji ũkú adri'bée kácáná rú rĩ pi, Úpí lū má

* **7:18 7:18** *Ágélé ē tĩ lĩngára:* Múngú lū Ābūrāmā ní kĩnĩ, anji āgō Ābūrāmā vé rĩ pi adriki dō caá ú'dú ārō gí, lē ā úlíkí kọpi ā ágélé ē tĩ rá, lüzú kĩnĩ, kọpi anji Múngú vé ni. 'Bá rĩ ā'yĩ dō 'ĩ ágélé ē tĩ sēē lĩ gí, ĩri tāĩmbĩ Mósē vé rĩ 'du nga. 'Í lā Í'dóngará 17:9-14; Ẹzĩ 15:1-5.

ní kōpivé tā kuyé. 'Bo Úpí vé éśí múké rĩ sĩ, sē má ní tā n̄ngára, ma ícó átá ĩmi ní, ĩmi ícó mávé tā yì rá.

²⁶ Īzāngā ní nóni adrií ambamba rĩ sĩ, lē ĩmi áwíkí adrií sũ ĩmi ní ándúru adrií rĩ t̄ni.

²⁷ 'Í je dō ũkú gí, lē ĩmi ā ayíkí ũkú rĩ be ku. 'Í je dō ũkú kuyé, lē m̄i je ũkú ku.

²⁸ 'Bo 'bá rĩ je dō ũkú, adri ũnjĩkānyā ku, mvá ũkú kácáná rú rĩ je dō ágó, adri ũnjĩkānyā ku. 'Bo 'bá ĩ je 'bá gí rĩ pi, kōpi tā ũkpó ũkpó ni pi ĩsú rá ĩvé adringára ágá. Á lē ĩmi ĩsúkí ĩzāngā ku.

²⁹ Má édríp̄i má ómvúp̄i, Úpí ri ĩgō ú'díkírĩṅá nōgó. Á lē 'yoó ĩmi ní 'd̄ini, ājē vé tā adri tā āmbúgu ku.

³⁰ 'Bá ri 'bá āá ngo 'bá rĩ pi, ā adrikí sũ 'bá āá ngo 'bá kuyé rĩ pi t̄ni, 'bá āyĩkō 'bā'bée rĩ pi, ā adrikí sũ 'bá āyĩkō 'bā'bée kuyé rĩ pi t̄ni, 'bá ngá je 'bá rĩ pi, ā adrikí sũ 'bá ngá ākó rĩ pi t̄ni.

³¹ Ngá múké mí ní ĩsú vũ dr̄igé nōgó rĩ ā adri dō gbā ngōpí, dōku m̄i lē dō kōpi ambamba, tā āzi múké mí ní ĩsú 'a ní gé 'd̄igé ni 'dāáyo. 'Bá n̄kí rá 'yozú k̄inĩ, tā ārēvú céré nyōókú nōri vé rĩ pi ímú de rá.

³² Á lē ĩmi rikí ĩmi ũsũú dr̄áá tā sĩ kárakará 'd̄ini ku. 'Bá ũkú jeépi kuyé rĩ, ĩri éśí 'bā ēz̄i ngazú Úpí ní, ā sē rí ĩri ní āyĩkō.

³³ 'Bo 'bá ũkú jeépi gí rĩ, ĩri éśí 'bā tā nyōókú nōri vé rĩ ũsũzú, 'í 'o tā āyĩkō sēépi ní ívé ũkú ní.

³⁴ Īrivé yĩk̄i ri 'i aco ĩr̄i. Ũkú ágó jeépi kuyé rĩ, dōku mvá ũkú adriípi kácáná rú rĩ, ĩri ívé éśí

'bã céré rizú ězị Úpí vé rĩ ngazú. Īri 'i ütē adri uletere, ri ězị nga Úpí ní. 'Bo ũkú ágó jeépi gí rĩ, ĩri ẹsị 'bã tã nyõókú nōri vé rĩ ũsũzú, āzini ĩri 'yéńá ri ẹsị 'bã ězị ngazú ágó ni ní āyĩkō sēzú.

³⁵ Ma ri tã 'dĩri lū ĩmi ní, ĩmi adrikí rí āní múké, má uga ĩmi ní ũkú jengará ku. Á lē ĩmi ĩzā koó, ĩmi ngakí rí ězị Múńgú vé rĩ āní múké, ĩmivé yĩkí ā aco rí 'i ĩrĩ ku.

³⁶ 'Bá rĩ vé ẹsị lē dō kĩnĩ 'í lē ũkú kácáná rú ni jeé, ũkú rĩ adri dō ílĩ be āco jekí kuyé, 'bã dō ẹsị ũkú rĩ jezú, ā je ĩri ĩyí, adri ũńjĩkányā ku.

³⁷ 'Bo 'bá rĩ ũsũ dō ívé yĩkí gé 'dālé kĩnĩ, 'í je mvá ũkú rĩ ku, ĩri dō ícọ ẹbírí rú 'bá vé rĩ a 'bì rá, ā je mvá ũkú rĩ ku, tã ĩri ní 'oó 'dĩri múké.

³⁸ 'Bá ũkú kácáná rú rĩ jeépi rĩ, 'o 'dĩri múké, 'bo 'bá ũkú kácáná rú rĩ jeépi kuyé rĩ, 'o 'dĩri múké agaá rá.

³⁹ Ũkú ágó be rĩ, ágó rĩ dō drĩ ídri rú, lē ā adri ágó rĩ be, ā ku ágó rĩ ku. Ágó rĩ drā dō gí, ĩri ícọ ágó āzi je rá. 'Bo ágó ĩri ní lēé jeé rĩ, ā adri 'bá Úpí ri ẹ'yĩpí gí ni.

⁴⁰ 'Bo yĩkí mávé rĩ agá, gō dō ágó āzi jeé dī kuyé, ĩri múké aga rá. Má ũsũ tã má ní 'yoó 'dĩri, Índrí Múńgú vé rĩ lū má ní nĩ.

8

Ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé múńgú rú rĩ pi ní rĩ

¹ 'Bá nĩkí ínyá ĩ ní ríí sēé nyaá ngá ĩ ní údé drí sī múńgú rú rĩ pi ní rĩ vé tã rá. 'Bá nĩkí rá 'bã tã nĩngará be, tã nĩngará ri sē 'bã ri 'bã íngúńgũ, 'bo lēngará ri sē 'bã 'bá ọgũpịi ẽ ĩzā ko rá.

2 'Bá 'yoópi kínĩ 'í nĩ tã ambamba rĩ, nĩ drĩ tã rĩ caá sũ ìri ní lěé rĩ tĩnị kuyé.

3 'Bo 'bá Múngú ri lěépi rá rĩ, Múngú nĩ ìri rá.

4 Ínyá ì ní sěé ngá ì ní údé drị sĩ múngú rú rĩ pi ní rĩ vé tã, 'bá nĩkí rá 'yozú kínĩ, ngá ì ní údé múngú rú rĩ pi céré ẹzị àkó vũ drịgé nōgó, 'bo Múngú ri 'yéná àlu.

5 Ngá káràkará 'bũ gé 'dālé rĩ pi, àzini vũ drịgé nōgó rĩ pi ì kòpi zị múngú, àzini úpí, 'bá ụrukọ ri múngú káràkará rĩ pi ìnjị, àzini úpí káràkará rĩ pi ìnjị.

6 'Bá nĩkí rá Múngú ri 'yéná àlu, ìri Ẹtẹpi, gbi ngá rĩ pi àrěvú céré nĩ, 'bà ri adri ídri rú ẹzị nga ìri ní. 'Bávé Úpí ìri 'yéná Yẹsũ Kúrísítō 'i. Gbi ngá rĩ pi àrěvú céré nĩ, sě 'bá ní ídri rĩ nĩ.

7 'Bo 'bá Yẹsũ ri ẹ'yĩ 'bá gí rĩ pi ã ụrukọ nĩkí ngá ì ní údé drị sĩ múngú rú ẹzị àkó rĩ pi vé tã kuyé. 'Bá rĩ pi ã ụrukọ ụsũkí kínĩ, ngá ì ní údé drị sĩ múngú rú rĩ pi ùkpō be, kòpi ri 'o ụrị sĩ, kòpi ụsũkí ì nyakí dō ínyá ì ní sěé ngá ì ní údé drị sĩ múngú rú rĩ pi ní rĩ gí, 'dĩri lũ kínĩ ì 'okí ùnjĩkányā gí.

8 Ádarú Múngú ã'yĩ 'bà ànyāngā ã tã sĩ ku, 'bá nyakí dō ngá kuyé drāāāsīyā, ícọ adrií ùnjị ku, 'Bá nyakí dō rá, ícọ lűú 'yozú kínĩ 'bà múké 'dini ku.

9 Īmi ndrekí múké, yĩkị ĩmivé ngá a'bizú ku 'dĩri sĩ. Lě ĩmi sěkí 'bá yĩkị be ụrị rú rĩ pi fií ùnjĩkányā agá ku.

10 'Bá yĩkị be ụrị rú rĩ pi ndrekí dō mi ri ínyá ì ní sěé ngá ì ní údé múngú rú rĩ pi ní rĩ nya úrí

jó agá 'dǎá, ícó nyo fí muú ínyá ĩ ní sēé ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ní 'dĩri nyaá ĩndĩ ku?

¹¹ Tǎ nĩngará mívé 'dĩri, ĩri sē mi 'bá ẹ'yĩngará be mǎdǎ Kúrísítō ní drǎá ĩri ā tā sĩ rĩ iza rá.

¹² Īmi sēkí dō 'bá yĩkĩ be ẗrĩ rú rĩ fíí ũnjĩkǎnyǎ agá, 'dĩri lū kínĩ ĩmi 'okí Kúrísítō ri ũnjĩ.

¹³ 'Bo zǎá má ní nyaá rĩ sē dō má ẹdrĩpĩ dōku má ọmvúpĩ ri fíí ũnjĩkǎnyǎ agá, má ícó gōó zǎá nyaá dǎĩ ǎlunǎni ku, má sē rí ĩri 'deé ũnjĩkǎnyǎ agá ku.

9

Ẹzĩ ĩ ní ǎ'yĩ Páũlũ ǎ nga rĩ

¹ Má ĩsú drĩwǎlǎ gí. Ma 'bá áyúǎyũ ni. Á ndre 'bávé Úpí Yēsũ ri mâ mì sĩ rá. Ẹzĩ má ní ngaá rĩ sē ĩmi ẹ'yĩkĩ Úpí ri gí.

² 'Bá ẗrũkọ'bée ẗsũkĩ kínĩ má adri 'bá áyúǎyũ ni ku, ádarú ĩmi mì gé 'dǎlé ma 'bá áyúǎyũ ni! ǎ'diǎtǎsĩyǎ ĩmi ní tā má ní átá rĩ yĩ rá, ǎzini ĩmi ní Yēsũ ri ẹ'yĩ rá rĩ sĩ, 'dĩri lū kínĩ ma 'bá áyúǎyũ Úpí vé ni.

³ 'Bá rĩ pi kádō rií ẹzĩ ĩ ní ǎ'yĩ má nga rĩ vé tā uziĩ, á ri újǎ kọpi ní 'dĩni.

⁴ 'Bá Bǎrúnábǎ be, 'bá ícókí nyo ǎnyǎngǎ nyaá, ǎzini ngá mvuú ĩndĩ ku?

⁵ 'Bá nyo ícó ũkú Yēsũ ri ẹ'yĩ 'bá gí rĩ pi je 'bá ní ũkú rú jĩ muzú 'bá vú sĩ ĩndĩ sũ 'bá áyúǎyũ ẗrũkọ'bée ní jeé, Úpí ẹdrĩpĩ ní jeé, ǎzini Pétēró ní jeé rĩ tĩni rá?

⁶ 'Bá 'yénǎ Bǎrúnábǎ be, ẹzĩ 'bá ĩzǎ kozú rĩ 'bá rikí nyo ngaá 'bá drĩ sĩ?

7 'Bá ãzi ri nyo ícó ẽzị nga ãngáráwá rú, ìri 'i ùfě ùgōgōlé rú rá? 'Bá rĩ sa dō pẹti vinyo vé rĩ pi, ícó nyo ù'a ni ìtĩ nyaá ku? 'Bá rĩ dō ri kãbĩlō úcé, ícó nyo lé ni zoó mvuú ku?

8 Má átá tã 'dĩri yĩkị 'bá áda vé ni sĩ kuyé. Tãimbị Múngú vé rĩ átá nyo tã rĩ sũ 'dĩri tịni.

9 ã'diātāsīyā siki tãimbị Mósē* vé rĩ agá kīnī, “Tị mẽnịgọ riipi ãnyāngā ã fí coopi rĩ,† lē mī úmbé tị ni cí ku,” ĩmi kádō ụsũ Múngú ri 'yéngá tị rĩ pi ã tã mba áyu?

10 Ádarú Múngú átá nyo tã 'dĩri 'bã tã sĩ kuyé? Átá tã 'dĩri 'bã tã sĩ rá, ã'diātāsīyā 'bá ómvú 'áápi rĩ, ìri ẹsị 'bã ómvú rĩ 'ázú, ãzini 'bá ãnyá triipi rĩ, ìri ẹsị 'bã ãnyá rĩ ã fí údézú, kọpi ri ẹzị rĩ ãlě ĩ ásámvú gé sī, ĩ ĩkūnākí rí ãnyá rĩ bēnī.

11 'Bá rikí dō ụ'dụkọ múké Múngú vé rĩ ùlũú ĩmi ásámvú gé sũ ĩ ní úri rií rĩ tịni, 'bá ícókí nyo ngá múké ịsụ ẹ'yị ĩmi vúgá ku?

12 ĩmi dō ri ngá sē 'bá ụrukọ'bée ní rá, kọpi ní tị Múngú vé rĩ sēé ĩmi ní rĩ sī, 'bá kokí ĩmi ìzā, ndě 'bá ụrukọ vé rĩ rá, ĩmi ụsũkí ìri ùnjí ĩmi ní ngá sēzú 'bá ní? 'Bo 'bá 'bãkí ẹsị ngá ĩmivé

* **9:9 9:9** Mósē: Yōsēpā kā drāá gí, 'bāgú Ẹjēpétō vé rĩ 'bã anjī Īsērélē vé rĩ pi ẹzị ngāá tųgęrĩ rú caá ilí mụdđrũlũ sụ (400). Kúru Múngú ní Mósē ri ĩpēzú ímúzú anjī Īsērélē vé rĩ pi pazú adringará tųgęrĩ rú rĩ agásī. Múngú sē tãimbị rĩ Mósē ní, ã lū anjī Īsērélē vé rĩ pi ní, sēzú ĩ ní tãimbị rĩ zizú tãimbị Mósē vé ni ãní. Tíkí Mósē ri ịsụ ákūdē ilí rĩ ca élifū álu mụdđrũlũ sụ (1,400), ịsụ ákūdē tíkí drī Yēsụ ri kuyé. 'Í lā Wųngará 2-24. † **9:9 9:9** Mějēnịgọ riipi ãnyāngā ã fí coopi rĩ: Yāhūdĩ rĩ pi ri ívé tị mẽnịgọ rĩ pi áyú ri pẹti use ãnyāngā ĩ ní lēé coó rĩ drịgę sī, tị mẽnịgọ rĩ pi kúru ãnyāngā rĩ ã fí co lụ sị ni gé sī. **9:9 9:9** Dětōrōnómé 25:4

rĩ drĩgέ kuyé, 'bá úmbékí éśí rá, ã'diātāsīyā 'bá lēkí ú'dúkó múké Kúrísítō vé rĩ ã létì ugaá ku.

¹³ Īmi nĩkí 'yozú kínĩ 'bá ēzì nga'bá Jó Múngú vé rĩ agá rĩ pi ĩvé ãnyāngā ĩsú Jó Múngú vé rĩ agá 'dĩgέ ũgōgō 'dĩni kuyé? Īmi nĩkí áamá 'yozú kínĩ 'bá ri'bá rōbōṅō zā'bée vūrā rōbōṅō zāzú rĩ gé rĩ pi ĩvé ngá ĩsú íngázú rōbōṅō ĩ ní rií zāá rĩ gé 'dĩni kuyé?

¹⁴ Úpí ezì kpá 'dĩni kínĩ, 'bá ri'bá ú'dúkó múké rĩ ũlũ'bá rĩ pi, kōpi ĩvé ngá rú'bá nōri ã tā mbazú rĩ pi ĩsú ú'dúkó múké ĩ ní rií ũlũú rĩ sī.

¹⁵ 'Bo ú'dúkó múké má ní ũlũú ĩmi ní rĩ sī, á zì ngá rú'bá nōri ã mbazú ni ĩmi vúgá kuyé. Á sī kōkō'bì 'dĩri sēé ĩmi ní 'yozú kínĩ ĩmi sēkí má ní ngá 'dĩni ku. Mā drā té dō 'dĩisī rá múké, 'bá āzi ã újā rí létì má ní tā rĩ ũlũzú mūfēngā ākó rĩ túngú ku.

¹⁶ Má ícó ma íngú ú'dúkó múké má ní ũlũú rĩ vé tā sī ku, ã'diātāsīyā Múngú ĩpē ma ú'dúkó múké rĩ ũlũú nĩ, má ũlũ dō ku, lē mā ĩsú drĩlē ũnjí!

¹⁷ Mā ũlũ dō ú'dúkó múké rĩ píríkini drāáāsīyā, ma āndēma ni ĩsú rá. Múngú ĩpē ma ú'dúkó múké rĩ ũlūngará gá nĩ, má ĩpē ma nĩ kuyé.

¹⁸ Dō tā rĩ sū 'dĩri tĩnì, mávé āndēma ri adri ā'di? Īri drĩlē múké má ní ú'dúkó múké rĩ ũlũzú píríkini, á lē 'yoó kínĩ ã ũfēkí ma ũfēfē ú'dúkó múké má ní ũlũú rĩ sī 'dĩni ku.

¹⁹ Mā adri dō ātí'bá ku drāáāsīyā, má újā ma adrií ātí'bá rú 'bá rĩ pi ní céré, kōpi ã újákí rí éśí Kúrísítō rĩ ē'yìzú āní bēnĩ.

20 Ma dō Yāhúdī rī pi āsámvú gé, ma ma újá tã Múngú ní lūú Yāhúdī rī pi ā 'okí rī 'dụ nga, kôpi ẹ'yīkí rí Yēsũ Kúrísítō rí ānī. Má ícọ dō tǎimbị Mósē vé rī 'dụú ngaá céré ku drǎāāsīyā, má ẹ'yī tǎimbị rī 'dụú ngaá rá, 'bá tǎimbị rī 'dụ' bá nga' bá rī pi ẹ ẹ'yīkí rí Kúrísítō rí ānī.

21 Ma dō 'bá adri' bá Yāhúdī rú ku rī pi āsámvú gé, ma ma újá adri sũ kôpi tịni, á 'dụ tǎimbị Yāhúdī rī pi vé rī ngaá ku, 'bá tǎimbị rī 'dụ' bá nga' bá ku 'dī' bée ā újákí rí ĩ Kúrísítō rí ẹ'yī. 'Bo mâ 'dụ dō tǎimbị 'dī' bée ngaá ku drǎāāsīyā, ma rí Kúrísítō vé tǎimbị 'dụ nga.

22 Ma dō 'bá ẹ'yīngará be mũnyámúnnya rī pi āsámvú gé, ma kpá ma újá adri sũ kôpi tịni, kôpi ā újákí rí ẹsị Kúrísítō rí ẹ'yīzú ānī. Má kǎdō adrií 'bá āndiāndí rī pi āsámvú gé, ma rí tã rī 'o lẹtị be āndiāndí, ā sē rí 'bá kárákará ẹ ẹ'yīkí rí Yēsũ rí ānī.

23 Á 'o tã 'dī' bée 'díní ụ' dúkọ múké rī ā tã sī, mâ ịsụ rí kpá tākiri ĩndī.

24 ĩmi nīkí rá 'yozú kínī 'bá kárákará pi ícọ ọngụ nju, 'bo 'yéjá 'bá ǎlu rí nju aga, ĩri āndēma ní ịsụ nī 'díní kuyé? 'Bo lē ĩmi njukí ọngụ rī, ĩmi ịsúkí rí āndēma rī ānī.

25 'Bá ọngụ nju' bá rī pi, kôpi rí ĩ ímbá ọngụ rī ā njungará sī. Kôpi ọngụ rī nju, ĩ kôpi ní kǎlǎ adriípi caápi ílǐ be āco ku ní sē, 'bo ọngụ 'bá ní njuú rī, ĩri sē 'bá kǎlǎ adriípi mụzú nyonyo ní ịsụ.

26 Kúru á nju ọngụ rī mụzú yīkí ākọ ku. Ma dō ũmbā fụ, á dī 'bá rī koro ku.

27 Ma rí ma ímbá, mâ ũtē rí mâ rú' bá ānī. Má

kādō ú'dúkò múké rĩ ùlũú 'bá rĩ pi ní, á lě tã ùnjí 'oó ku, Múngú ã gã rí ma ãní ku.

10

Lě ě ĩnjĩkí ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ku

¹ Má édrípìí má ómvúpìí, lě ĩmi ãvĩkí tã 'i ngaápi 'bá é'bípìí rù'bá gá ãngũ ã'wí cínyáfã rú rĩ agá 'dãri sĩ ku, Múngú ĩpě ĩrĩbĩtĩ ímú kòpi ě drĩ òzũú, kòpi ní kúru zozú yĩ tafu rĩ agásĩ.

² Sěkí kòpi ní bătízĩmũ ĩrĩbĩtĩ rĩ agá 'dãá, ãzini yĩ tafu rĩ agá 'dãá, kòpi gőkí ícá 'bá Mósě ã pámvú ũbĩ'bá ni pi.

³ Kòpi ãrěvú céré nyakí ínyá ãlu ãlu íngápi Múngú ídri sěepi rĩ vúgá rĩ,

⁴ ãzini kòpi mvukí yĩ Múngú ní sěé ídìpi ĩfũúpi írã agásĩ rĩ, írã 'dãri 'de mužú kòpi be trú, írã 'dãri Kúrísítō 'i.

⁵ 'Bo 'bá 'dã'bée nděé ni pi Múngú adri kòpi sĩ ãyĩkō sĩ kuyé. Kòpivé ãvũ u'dekí kuú ãngũ ã'wí cínyáfã rú rĩ agásĩ céré.

⁶ Tã 'i ngaápi kòpi rù'bá gá 'dãri, ĩri ãngũ ímbá, ã sě rí 'bã fíkí rí tã kòpi ní 'oó ùnjí 'dãri 'oó ĩndĩ ku.

⁷ Lě ĩmi rikí ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ĩnjĩ ku, sũ ĩ ní sĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ tĩnĩ, "'Bá 'dã'bée úríkí vũgá, kòpi rikí ngá nyaá, ãzini kòpi rikí ngá mvuú, kòpi gőkí ngaá ụrụ rií úngó pãgánō vé rĩ tuú."

8 Lē 'bâ ríkí ọwũ 'bǎá sũ 'bá 'dǎ'bée ụrụkọ ní 'bǎá rĩ tịnị ku, sē ú'dụ ǎlu agá, 'bá rĩ pi ụdrǎkí caá élifũ pũkụ ịrĩ drị na (23,000).

9 Lē 'bâ ụ'bĩkí Úpí ri sũ kọpi ǎ ụrụkọ ní ụ'bĩ, ịnị rĩ pi ní kọpi ugaá ụdrǎá rĩ tịnị ku.

10 Lē ịmi ríkí unuú sũ kọpi ǎ ụrụkọ ní unuú, sēzú mǎlǎyíkǎ ǎngũ ú'dịpi rĩ ní kọpi ú'dị ụdrǎá rĩ tịnị ku.

11 Tǎ 'dĩri nga 'i kọpi ǎ rụ'bá gá 'bá ní ụ'bĩtǎ rú. Sĩkí tǎ 'dĩri Búkũ Múngú vé rĩ agá, 'bá adri'bá ca'bá cĩngbá ú'dụ ụdụ vé rĩ gé rĩ pi ịmbázú ǎnị.

12 Tǎ ǎzi ụ'bĩ dō mi, mí ụsũ dō kínĩ mi ícọ pá tu ụkpó ụkpó rá, lē mĩ ndre múké, mĩ fi rí ụnjĩkǎnyǎ agá ku.

13 Ụ'bĩngará ị ní ịmi ụ'bĩzú 'dĩri adri nyo sũ ị ní 'bá ụrụkọ ụ'bĩ rĩ tịnị, 'bo Múngú ri ẹsị 'bǎ cére ku tǎ 'í ní lēé 'oó rĩ drịgé, ícọ ǎdróko ri sēé ịmi ụ'bĩ ịmivé ụkpō ndēzú ku. 'Bo ụ'bĩkí dō ịmi, ịri ịmi ní lẹtị lū, ịmi tukí rí pá ǎnị tịtị.

Ịnyá ị ní sēé ngá ị ní údé múngú rú rĩ pi ní rĩ, ǎzini ịnyá Úpí vé rĩ

14 Ịmi mávé ụndĩ má ní lēélē rĩ pi, lē ịmi ịnjĩkí ngá ị ní údé rií ịnjĩ múngú rú rĩ pi ku.

15 Ịmi 'bá tǎ nị'bá gí nì pi, lē ịmi ámákí tǎ má ní rií átá ịmi ní 'dĩri múké múké.

16 'Bá kǎdō rií Múngú ri zị ǎ 'bǎ tǎkiri kópō rĩ drịgé, ǎzini 'bá kǎdō rií vinyọ rĩ mvụ, 'dĩri adri 'yozú kínĩ 'bǎ nyo ri ǎrị Kúrísitō vé rĩ mvụ kuyé? ǎzini 'bá kǎdō rií pánga ri ụndĩ ǎlēé 'bá

āsámvú gé sī, 'dīri adri 'yozú kínī 'bâ nyo ri rú' 'bá Kúrísítō vé rī nya kuyé?

17 'Bá kādō rií pánga ālu 'dīri ālěé 'bá āsámvú gé sī, ĩri lū kínī, 'bâ adri' 'bá kárákará nō' 'bée, 'bâ rú' 'bá ālu.

18 Īmi ūsūkí drī 'bá Īsērélē vé rī pi vé tā ká, kōpi kádō rií ĩ úmú vūrā rōbōṅṅō zāzú rī gé ngá ĩ ní zāá rōbōṅṅō rú rī ā nyangárá gá, kōpi ri Múngú ri ĩnjī.

19 Mâ 'yo rí kínī rōbōṅṅō ĩ ní rií zāá ngá ĩ ní údé drī sī múngú rú 'dīri ní rī, ĩri nyo ězī be? Dōku ngá ĩ ní údé drī sī múngú rú 'dīri, ĩri nyo ězī be?

20 Adri 'dīni kuyé, tā má ní 'yoó rī, ĩri 'dīni, rōbōṅṅō págánō rī pi vé rī, kōpi ri sē índrí ūnjí rī pi* ní, adri Múngú ní kuyé. Á lě ĩmi úmúkí ĩmi tā 'oó índrí ūnjí rī pi be ku.

21 Īmi ícókí rií ngá mvụú kópō Úpí vé rī agá, ĩsú ākūdē ĩmi kpá ri ngá mvụú kópō índrí ūnjí rī pi vé rī agá ĩndī 'dīni ku, ĩmi ícókí úrí ngá nyaá mísá Úpí vé rī drīgé, ĩsú ākūdē ĩmi kpá ri ngá nya índrí ūnjí rī pi vé mísá drīgé ĩndī 'dīni ku.

22 'Bá 'okí dō sū 'dīri tīnī, tā 'dīri sē nyo jīkó 'de Úpí agá ku? Īmi kádō ūsūú, 'bá nděkí nyo Úpí ri ūkpō sī rá?

'Bá Yēsū ri ě'yī' 'bá gí rī pi drīwālā ĩsú rá

* **10:20 10:20** *Índrí ūnjí rī pi:* Índrí ūnjí rī pi ándúru mālāyíkā Múngú vé ni 'bū gé 'dāá, kōpi nōkí tāĭmbī Múngú vé rī, Sātánā ri kōpivé āmbúgú. Múngú ídró kōpi 'bū gé 'dāásī vūgá nōó, kōpi gōkí ufuú índrí ūnjí, kōpi ri 'bá rī pi ní ĩzāngā sē vū drīgé nōgó. 'Í lā l'dangárá 12:7-9.

23 Īmi ʊrʊkɔ 'yokí kínĩ “'Bâ ícɔ tã ãrēvú 'bá ní lēē rĩ pi 'dʊ ngá rá.” 'Bo á lē 'yoó ĩmi ní 'dínĩ, tã rĩ pi ãrēvú céré ngakí adrií múké ku, dōku ícókí ĩmi ĩzã koó ku.

24 Lē 'bá rikí 'yéŋá 'bâ tã ũsũŭ áyu ku, lē 'bâ ũsũkí 'bá ʊrʊkɔ ã tã ĩndĩ.

25 Zãá ĩmi ní jeé jōkɔŋĩ gé rĩ,† lē ĩmi nyakí ĩri nya nya. Lē ĩmi zíkí 'yozú kínĩ zãá nōri íbíkí ĩj ngōósíla yã 'dínĩ ku.

26 Búkũ Múngú vé rĩ 'yo kínĩ, “Vũ nōri, ĩri Úpí Múngú vé ni, ãzini ngá 'a ni gé rĩ pi céré Úpí vé ni.”

27 'Bá Múngú ri nĩpi kuyé rĩ zì dō ĩmi mʊú ínʏá nyaá, ĩmi lēkí dō mʊú rá, ĩmi mʊkí ĩyí. Īmi nyakí ngá ĩ ní sēē ĩmi ní rĩ. Lē ĩmi zíkí 'yozú kínĩ ínʏá nōri íbíkí ĩj ngōósíla yã 'dínĩ ku.

28 'Bo 'bá āzi 'yo dō ĩmi ní kínĩ zãá 'dĩri zākí ĩri rōbōŋō rú ngá ĩ ní údé múngú rú rĩ pi ní, lē ĩmi nyakí ku, ã'diātāsīyã 'bá 'dĩri ní lūú ĩmi ní gí rĩ sī, ã sē rí 'bá 'dĩri ní ĩzãngã ku.

29 Tã má ní 'yoó 'dĩri adri 'yozú kínĩ á 'yo 'yéŋá ĩmi tã sī kuyé, á 'yo 'bá tã rĩ 'yoópi ĩmi ní 'dĩri vé tã sī ĩndĩ. Īmi ʊrʊkɔ 'yokí kínĩ, “Ma ícɔ ngá rĩ pi ãrēvú nya céré rá, 'bá āzi ũsũ dō kínĩ mâ nya ngá āzi ku, ngá 'bá 'dĩri ní ũsũŭ 'yozú kínĩ mâ nya ngá 'dĩri ku rĩ ã'di?”

30 Ngá má ní lēē nyaá rĩ, ma dō ri Múngú ní ōwō'difô sē ãní rá, ã'di ri ícɔ 'yo kínĩ tã má ní 'oó 'dĩri ũnjí ní?”

† 10:25 10:25 Zãá ĩmi ní jeé jōkɔŋĩ gé rĩ: 'Bá rĩ pi rĩ zãá ĩ ní rĩ sēē rōbōŋō rú ngá ĩ ní rĩ údé múngú rú rĩ pi ní rĩ ʊzi jōkɔŋĩ 'dāri agá. 10:26 10:26 Sāwumã 24:1

31 Īmi dō ri ngá nya, ĩmi dō ri ngá mvu, āzini ĩmi dō ri ẹ̀zì nga, tã ĩmi ní 'oó rĩ, ã sê ẽ íngúkí rí Múngú ri ãní.

32 Lē ĩmi ugakí 'bá ụrukọ ní létì ku, Yāhúdĩ rĩ pi ní létì ku, Gírìkĩ rĩ pi ní létì ku, dōku ã ugakí 'bá kǎnísǎ Múngú vé rĩ agá rĩ pi ní létì ku.

33 Ma ri sê 'bá kárákará pi ri ãyĩkō ịsụ. Tã má ní 'oó rĩ adri 'yozú kínĩ ĩri 'yẹná ãyĩkō sê má ní ọ'dúkụlẹ kuyé, ĩri ãyĩkō sê 'bá rĩ pi ní céré, kọpi ẽ ịsúkí rí pangará ãní.

11

1 Lē ĩmi 'dukí tã rĩ ngaá, sụ má ní tã Kúrísítō vé rĩ 'dujú ngaá rĩ tịni.

Létì Múngú ri ịnjǐzú rĩ

2 Ma ri ĩmi íngú, ã'diātāsīyā ụ'dú céré ĩmi ní ríi má tã ụsụú, āzini ĩmi ní ríi tã má ní ímbá ĩmi ní rĩ 'dujú ngaá rá rĩ sī.

3 Á lē ĩmi nǐkí áamá 'yozú kínĩ, ãgō rĩ pi ãmbúgú ũkú rĩ pi drǐgé, Kúrísítō ri ãmbúgú ãgō rĩ pi drǐgé, Múngú ri ãmbúgú Kúrísítō drǐgé.

4 Ágó riipi Múngú ri zǐipi, dōku riipi tã Múngú ní i'daá rĩ ũlũupi 'í drǐ ọzǔupi bōngó sī cí rĩ, ĩri 'í ní drǐnjá sē.

5 Ũkú riipi Múngú ri zǐipi, dōku riipi tã Múngú ní i'daá rĩ ũlũupi 'í drǐ ọzǔupi bōngó sī kuyé rĩ, ĩri 'í ní drǐnjá sē, ĩri índré sụ fakí drǐ'bí ni gí tịni.

6 Ũkú 'í drǐ ọzǔupi bōngó sī cí kuyé rĩ, lē ã fa 'í drǐ'bí rá. Drǐ'bí fangará rĩ dō ĩri ní drǐnjá sē, lē ã ọzǔ 'í drǐ bōngó sī cí.

7 Lē ágó ã õzũ 'î dr̄i bõngó s̄i cí ku, ã'diātās̄iyā Múngú gbi ïri s̄ũ 'í t̄iñi, ẽ íngúkí rí Múngú ri ãní. 'Bo ũkú ri s̄ẽ ï 'bá ágó ri íngú ãní íngúngũ.

8 Ágó ri gbikí ïri íngázú ũkú ã r̄'ú' 'bá gá kuyé, 'bo gbikí ũkú ri íngázú ágó r̄'ú' 'bá gá.

9 Í'dóngará gá 'dāá, gbikí ágó ri ũkú ẽ ïzā koó kuyé, 'bo gbikí ũkú ri ágó ẽ ïzā koó.

10 Lē ũkú ã õzũ 'î dr̄i bõngó s̄i cí, ïri lũ k̄inĩ 'du ágó ni vé t̄aimb̄i ngaá rá, m̄ālāyíkā r̄i pi adri ãní ãȳkō s̄i.

11 'Bá Úpí ri ẽ'ȳ' 'bá gí r̄i pi ãsámví gé, lē ágó pi ũkú be, k̄õpi ẽ ẽ'f̄ikí ï ílébe ílébe.

12 Ádarú ũkú ï ní gbií dr̄i dr̄i r̄i, gbikí ïri ïf̄ũú ágó r̄'ú' 'bá gá, ũkú r̄i pi t̄ikí ágõ r̄i pi nĩ. 'Bo Múngú gbi ngá r̄i pi ãr̄evú céré nĩ.

13 Lē ïmi ámákí t̄ā 'd̄iri, ũkú ri dõ Múngú ri z̄i, õzũ dõ 'î dr̄i bõngó s̄i kuyé, ïri nyo múké?

14 Ádarú ágó ku dõ 'î dr̄i 'bí d̄uj̄ ãco, s̄ẽ nyo ïri ní dr̄iñj̄á ku?

15 Ũkú vé dr̄i 'bí d̄u dõ ãco, ïri s̄ẽ ïri adri ãní ũnȳi be, ïrivé dr̄i 'bí ãco 'd̄iri s̄ẽkí ïri ní dr̄i õzũzú ãní.

16 Tā 'd̄iri ïri l̄et̄i ï ní rizú t̄ā 'ozú ãní k̄ānísā Múngú vé r̄i agá r̄i, lē 'bá āzi ã 'bā āgátá t̄ā má ní 'yoó 'd̄iri s̄i ku.

Tā ï ní ũt̄i 'bá r̄i pi úmúkí dõ ï v̄inyõ mvungará gá r̄i

17 Tā má ní l̄éẽ ẽz̄i ïmi ní 'd̄iri adri 'yozú k̄inĩ ma ri ïmi íngú 'd̄ini kuyé, ã'diātās̄iyā ïmi kádõ r̄i ïmi úmú, ïmi ri t̄ā ũñj̄i 'o, ïmi l̄ẽkí t̄ā múké 'oó ku.

18 Īmi 'bá kānísā vé 'dī'bée, á yì kīnī, ĩmi kádō ríi ĩmi úmú, ĩmi ri ĩmi acoco. Á nī á má rá, tā ụrụkọ má ní yị 'dī'bée ĩri tā áda.

19 Á nī rá 'yozú kīnī, acongára anigé ĩmi āsámvú gé, Múngú ri ícọ tá pịrị rī lū ĩmi ní nī.

20 Īmi kádō ríi ĩmi úmú vūrā ālu gé ínyá nyangára gá, āzini vinyọ mvungára gá, ĩmi 'dụkí tá ni ngaa pịrị ku. 'Dīri lū 'yozú kīnī ĩmi ri ínyá Úpí vé rī nya 'dīni ku.

21 Sā ínyá nyazú rī gé, 'bá ālu ālu ri í'dó ívé ngá nya ọ'dụkụlẹ, tē ọgúpị ri ku. 'Bá ụrụkọ ri adri ẹbịrị sī, 'bá ụrụkọ ri ĩmērē ĩmērē.

22 Īmi jó ākó ĩmi ní rizú ngá nyazú, āzini ngá mvuzú? Īmi ri kānísā Múngú vé rī ide, āzini ĩmi ri drịnjá sē 'bá ngá ākó rī pi ní kuyé? Mā 'yo rí ĩmi ní tā íngóni? Īmi lēkí mâ íngú ĩmi? Má ícọ ĩmi íngú tá 'dīri sī ku.

Ínyá Úpí vé uletere rī vé nyangára

(Mátáyo 26:26-29; Mārákō 14:22-25; Lúkā 22:14-20)

23 Tā má ní ímbá ĩmi ní 'dīri má íbị ịsụ Úpí Yésũ vúgá. Ịnị́nà ị ní ịri ā ũli 'bezú 'dāri gé, í'dú pánga,

24 ịri ní ọwō'dīfō sēzú Múngú ní, ịri ní pánga rī āndízú. Ịri ní 'yozú kīnī, "'Dīri mávé rụ'bá ị ní sēé ĩmi ní rī. Īmi 'okí 'dīni, ĩmi ígákí rí mâ tá ānị."

25 Ínyá rī ā vudrị gé, ịri ní kópō rī í'dụzú, ịri ní 'yozú kīnī, "Kópō 'dīri ịri ũndī ú'dí ị ní rụú mávé ārí sī rī, Īmi mvụkí ịri, ĩmi ígákí rí mâ tá ānị."

26 Sâ céré sī, ĩmi kãdō rií pánga rĩ nyaá, ãzini ĩmi kãdō rií vinyõ kópõ agá rĩ mvuú, ĩmi ri Úpí vé drãngará ã tâ ũlũ 'bá rĩ pi ní cĩngbá cazú lókí ĩri ní ĩgõzú rĩ gé.

27 'Bo 'bá riípi pánga rĩ nyaápi, ãzini kópõ Úpí vé rĩ mvuúpi létì be pìrì ku rĩ, 'o 'dĩri tâ ũnjí Úpí vé rù'bá ã tâ sī, ãzini ĩrivé ãrí ã tâ sī.

28 Tã 'dĩri sī, lē mī áamá mi ũgbále, mī íbí rí vinyõ rĩ mvuú ndõ.

29 'Bá pánga rĩ nyaápi, ãzini vinyõ rĩ mvuúpi ũnjĩkãnyã drĩgé, nĩípi áamápi 'yozú kínĩ 'i rù'bá Kúrísítõ vé ni kuyé rĩ, ĩ tâ lì drĩ ni gé rá.

30 Tã 'dĩri sī, ĩmi ãsámvú gé, sē drã fi 'bá kárakará pi ã rù'bá gá, kòpi ícákí ũkpõ ãkó, urukò'bée ũdrákí rá.

31 'Bo 'bá áamáki dõ 'bávé tâ ũgbále gí, ícókí tâ lì 'bá drĩgé ku.

32 Úpí ĩrĩñã dõ 'bâ, ĩri 'dĩri 'bâ útú adri pìrì, sē ã lìkí rí tâ 'bá drĩgé sũ ĩ ní lì 'bá vũ drĩgé rĩ pi drĩgé rĩ tìni ku.

33 Má édrípìi má ómvúpìi, ĩmi kãdō ĩmi úmú ínயá Úpí vé rĩ ã nyangará gá, ãzini vinyõ rĩ ã mvungará gá, lē ĩmi tēkí ĩmi õgũpìi ē ícákí céré ũgbále.

34 Èbìrì fù dõ mi káyĩ, lē kōdō mī nya ínயá mívé ãngá 'dãá ũgbále, ĩmi kãdō ĩmi úmú, ã lìkí rí tâ ĩmi drĩgé ku.

Má kãdō caá ĩmi vúgá 'dĩlé, ma kúru mụ ĩmi ní tâ urukò'bée ũlũ ndõ.

12

Ūkpō Índrí Uleterē rĩ ní sēē 'bá rĩ pi ní rĩ

¹ Má ẹdrípìí má ọmvúpìí, á lē fēfē Índrí Uleterē rĩ ní sēē 'bá rĩ pi ní rĩ vé tã ímbá ìmi ní, ìmi nǐkí rí tã ni múké.

² Ìmi nǐkí rá 'yozú kínĩ, ìmi ní drĩ ọtú adrízú pāgánō rú rĩ gé, ũ'bākí ìmî mị, sē ìmi kùkí lẹtì ũnjí gé, ìmi rikí ngá ĩ ní údé múngú rú átá'bá ku rĩ pi ìnjìí.

³ Á lē lūú ìmi ní 'dini, Índrí Múngú vé rĩ dō ri ìmî drĩ ko nĩ, ìmi 'yo Yēsũ ri Úpí, ìmi ícókí Yēsũ ri u'daá ku.

⁴ Fēfē Índrí Uleterē rĩ ní sēē 'bá rĩ pi ní rĩ céré àndiándí, 'bo Índrí àlu àlu 'dĩri ri ũkpō rĩ sē nĩ.

⁵ Ẹzì 'bá ní rií ngáá rĩ pi céré àndiándí, 'bo 'bà ri ẹzì rĩ nga Úpí àlu 'dĩri ní.

⁶ Ẹzì 'bá ní rií ngáá rĩ pi céré àndiándí, 'bo Múngú àlu 'dĩri, ìri úmĩ sē 'bá céré pi ní ẹzì ngazú nĩ.

⁷ Sēkí Índrí Uleterē rĩ 'bá ní, 'bà kokí rí 'bà ìzã àní 'bà àsámvú gé sī.

⁸ Índrí Uleterē rĩ sē 'bá ọrụkọ ní úmĩ átángá átázú 'bá àzi ní, sē kpá 'bá ọrụkọ ní tã nìngará tã 'i zùpì zùzú ni átázú, Índrí Uleterē àlu àlu 'dĩri ri 'bá rĩ pi ní úmĩ sē nĩ, àzini tã nìngará sē nĩ.

⁹ Índrí Uleterē àlu àlu 'dĩri, ìri sē 'bá rĩ adri ẹ'yìngará be 'í ẹsì agá, ìri ũkpō sē 'bá ọrụkọ'bée ní 'bá drã be rĩ pi ìdrízú,

¹⁰ Ìri ũkpō sē 'bá ọrụkọ ní tã àyãzú àyãyã ni 'ozú, 'bá ọrụkọ ní, ìri ũkpō sē tã Múngú ní i'daá

rĩ pi ũlũzú, 'bá ɔrũkọ ní, ĩri ũkpõ sê índrí rĩ pi ámázú, 'bá ɔrũkọ ní, ĩri ũkpõ sê kọpi átá tị ǎndiǎndí sĩ, 'bá ɔrũkọ ní, ĩri ũkpõ sê kọpi tị ǎndiǎndí rĩ vé ífífí újá ǎní.

11 Índrí Uletere rĩ ũkpõ sê 'bá ǎlu ǎlu ní tǎ 'dĩ'bée 'ozú nĩ, ĩri sê sũ 'í ní lěé rĩ tịnị.

Rụ'bá ri ĩgélé be ǎndiǎndí

12 Rụ'bá ri ǎlu, ĩri ĩgélé be kárakará. ĩgélé rĩ pi ǎ adrikí dō ǎndiǎndí drǎáásĩyǎ, kọpi ri ẹzị nga rụ'bá ǎlu gé. Rụ'bá Kúrísítō vé rĩ ĩgélé be kárakará, kọpi ri ẹzị nga ĩri ǎ rụ'bá gá.

13 'Bá Yǎhũdị rĩ pi, 'bá adri'bá Yǎhũdị rú ku rĩ pi, tųgẹrị rĩ pi, 'bá adri'bá tųgẹrị rú ku rĩ pi be céré, sẹkí 'bá ní bǎtízĩmũ adrizú Kúrísítō rụ'bá gá Índrí Uletere rĩ vé ũkpõ sĩ, 'bá céré ri Índrí Uletere 'dĩri ǎlě.

14 'Bávé rụ'bá adri ĩgélé be ǎlu kuyé, kọpi ĩgélé be kárakará.

15 Pá 'yo dō, “Má adri drị 'i ku, má adri ĩgélé rụ'bá vé ni ku,” ẹndẹpị pá adri nyo ĩgélé rụ'bá vé ni ku?

16 Bì 'yo dō, “Má adri mị 'i ku, má adri ĩgélé rụ'bá vé ni ku,” ẹndẹpị bì adri nyo ĩgélé rụ'bá vé ni ku?

17 Rụ'bá ǎ adri dō 'yẹná mị 'i, 'bá rĩ ícọ tǎ yị íngóni? Dōku rụ'bá ǎ adri dō 'yẹná bì 'i, 'bá rĩ ícọ ngá ngũ íngóni?

18 'Bo Múngú 'bǎ ĩgélé ǎndiǎndí 'bá rụ'bá gá, sũ ĩri ní lěé rĩ tịnị.

19 ĩgélé rĩ té dō 'yẹná ǎlu, rụ'bá ri té adri 'dǎáyo.

20 Īgélé rī pi kárákará, 'bo kōpi úmúkí ĩ ícá rú'bán̄lu.

21 Mì ícó 'yoó drī ní, “Ma ícó ẹ̀zì nga mì ãkó rá” 'díní ku! Āzini drī ícó 'yoó pá ní, “Ma ícó ẹ̀zì nga mì ãkó rá” 'díní ku!

22 Īgélé rú'bán̄ vé índré'bán̄ kú ũkpō ãkó 'dī'bée, kōpi céré ẹ̀zì be.

23 Īgélé rú'bán̄ vé ĩ ní ndréé kuú ẹ̀zì ãkó 'dī'bée, ĩ sù kōpi rú'bán̄ gá sùsù. Īgélé rú'bán̄ vé ĩ ní ndréé bādārú ku 'dī'bée, 'bā kōpi ọ̀zũ cí,

24 'bo ĩgélé urukọ'bée ícókí kōpi ọ̀zũ cí ku. 'Bo Múngú údé rú'bán̄ rī ãlu, ã sē rí ẹ̀ ñnjíkí rí ĩgélé urukọ ĩ ní ndréé kuú ẹ̀zì ãkó rī pi ãní.

25 Múngú 'o tā 'dīri 'díní, ĩgélé rī pi ã acókí rí ĩ ku, ọ̀gúpì ẹ̀ ẹ̀tì rí ọ̀gúpì rí.

26 Īgélé ãlu 'bā rú'bán̄ gá rī dō ĩzāngā nya, ĩgélé rī pi céré ĩzāngā nya ĩndī, íngúkí dō ĩgélé ãlu rī íngúngũ, ĩgélé rī pi céré nga adri ãní ãyīkō sī.

27 Īmi úmúkí ĩmi ícá ãlu rú'bán̄ Kúrísítō vé ni, 'bán̄ ãlu ãlu rí ĩgélé ĩfũúpi Kúrísítō rú'bán̄ gá ni.

28 Kānísā agá, drīdrī ni, Múngú ũpē 'bá áyúáyũ rī pi, ĩrī ni, ũpē nẹ̀bī* rī pi, na ni, ũpē 'bá āngũ ímbá'bán̄ rī pi, āzini ũpē kpá 'bá tā āyāzú āyāyā ni 'o'bán̄ rī pi, 'bá āngũ ídrí'bán̄ rī pi, 'bá ícó'bán̄ ĩ ọ̀gúpì ẹ̀ ĩzā ko'bán̄ rī pi, 'bá drīkoma rú rī pi, āzini 'bá átá'bán̄ tì āndíāndí sī rī pi.

29 'Bá ícókí céré adrií 'bá áyúáyũ ni pi rú ku. 'Bá ícókí céré adrií nẹ̀bī rú ku. 'Bá ícókí céré

* **12:28 12:28 Nẹ̀bī:** Múngú rí ívé tā átá nẹ̀bī rī pi ní, kōpi kúru ĩrívé ẹ̀'dúkọ rí ũlũ 'bán̄ rī pi ní.

adrií 'bá āngũ ímbá 'bá ni pi ku. 'Bá ícókí céré tã āyāzú āyāyã ni 'oó ku.

³⁰ 'Bá ícókí céré 'bá drã be rĩ pi ídrí ku. 'Bá ícókí céré átá tị āndiāndí sĩ ku. 'Bá ícókí céré tị rĩ pi vé ífífí újá ku.

³¹ Á lē ĩmi 'bākí ẹsị fẹfẹ tã be āmbúgú rĩ ịsúzú ẹzị ngazú 'bá rĩ pi ẹ ĩzã kozú.

Nóni á lē ĩmi ní lẹtị múké ni lūú.

13

Lēngará

¹ Ma dō ri átá tị 'bá rĩ pi ní átázú rĩ sĩ, āzini mālāyíkã rĩ pi ní átázú rĩ sĩ, 'bo ma dō lēngará ākó, átángá má ní rií átá 'dĩri ífífí ākó, ĩri 'ụ sũ ĩ ní rií ngiríngírí coó rĩ tịnị.

² Fẹfẹ ĩ ní sēé má ní rĩ, ĩri dō rizú tã Múngú ní i'daá rĩ ũlūzú, āzini á nĩ dō tã Múngú vé ũzụzụzụ rĩ pi céré rá, ma dō tã n̄ngará be āmbúgú, āzini ma dō ẹ'yīngará be ícózú írã rĩ pi gūzú mužú vūrã āzi gé rá, 'bo ma dō lēngará ākó, ma ẹzị ākó.

³ Á sē dō mávé ngá ārēvú céré 'bá ngá ākó rĩ pi ní, āzini á sē dō mávé rụ 'bá zãá rọbọŋọ rú, 'bo ma dō lēngará ākó, má ícó ngá āzi ịsụ ku.

⁴ Lēngará ri ĩ tã ni 'dụ ẹsị mādã sĩ, lēngará ri sē ĩ adri āní ẹsị be múké. Lēngará sē 'í 'bã ẹsị 'bá āzi vé ngá dr̄igé ku, lēngará sē 'bá rĩ íngú 'i ku, dōku lēngará sē 'bá āzi ícó 'yoó kínĩ 'í ndē 'bá rĩ pi céré nĩ 'dini ku.

⁵ Lēngará ri sē 'bá rĩ adri gbórókó rú ku, lēngará ri sē 'bá rĩ ụsụ 'yénjá 'î tã ọ'dụkụlẹgúsĩ

ku, lēngará ri sē 'bá rĩ vé ẹsị ve tã sĩ mbēlējá ku, ĩri sē 'bá rĩ 'bã 'bá āzi vé tã 'í ẹsị agá ũnjí ku.

⁶ Lēngará ri sē 'bá rĩ adri ĩzāngā sĩ tã ũnjí sĩ, 'bo ĩri sē 'bá rĩ adri āyĩkō sĩ tã ĩ ní 'oó áda rĩ sĩ.

⁷ Lēngará ri sē 'bá rĩ ícọ 'í ọgúpị ẹ ĩzā ko rá lókí be céré, ĩri sē 'bá rĩ ọgúpị vé tã ā'yĩ ẹsị be céré, ĩri sē 'bá rĩ ẹsị 'bã tã drĩdrĩ rĩ ũtẹzú, ĩri sē 'bá rĩ ẹsị úmbé tã rĩ ā 'ongará gá.

⁸ Lēngará de ku. 'Bo tã Múngú ní 'daá rĩ pi vé ũlūngará, kọpi ímụ de rá, átángá tị āndiāndí sĩ rĩ ícókí ímụ átá ku, āzini tã nñngará ri ímụ de rá.

⁹ 'Bá nñkí tã rĩ pi ārěvú céré kuyé, āzini tã Múngú ní 'daá rĩ pi, 'bã ũlūkí céré kuyé.

¹⁰ Ụ'dụ ụdụ vé rĩ kādō ícá, ngá rĩ pi céré ímụ adri múké, 'bo ngá adri'bée ũnjí rĩ pi ímụ de 'dĩsĩ rá.

¹¹ Má ní ándúró adrií mváná rú rĩ gé, á ri átá sũ mváná mādānā ni tịni, á ri tã ụsũ sũ mváná tịni, āzini mávé yĩkí tã ámázú rĩ sũ mváná vé rĩ tịni. 'Bo má kã mbaá ícá āmbúgú, á ku tã ānjĩnā vé rĩ pi céré rá.

¹² Sã nñri gé, 'bã ri Múngú vé ịndrịlịkị ndre múndūrā agá, ịndré uletere ku, úmvúlésĩ 'bã ímụ ĩri ndre 'bã mị sĩ. 'Bá nñkí ngá rĩ pi ārěvú céré kuyé, 'bo úmvúlésĩ 'bã ímụ nị rá, sũ Múngú ní 'bã nñi rá rĩ tịni.

¹³ Ngá na 'dĩ'bée adri mužú nyonyo, ẹ'yĩngará, ẹsị 'bāngará tã drĩdrĩ rĩ drĩgé, āzini lēngará. 'Bo ngá na 'dĩ'bée āsámvú gé, agaápi rá rĩ, ĩri lēngará.

14

Átángá ĩ ní átá tị ĩ ní n̄ĩ kuyé rĩ sĩ rĩ, āzini tã Múngú ní i'daá rĩ vé ũlŭngára

¹ Lē ĩmi 'bākí lēngára vé tã āmbúgú, lē ĩmi 'bākí úvá rizú fēfē Índrí Uletere rĩ vé rĩ ndázú, agaápi rá rĩ, lē ĩmi 'bākí úvá tã Múngú ní i'daá ĩmi ní rĩ ũlŭzú.

² 'Bá riipi átápi tị ĩ ní n̄ĩ kuyé rĩ sĩ rĩ, átángá ĩri ní átá rĩ, Múngú ri n̄i rá, 'bo 'bá rĩ pi ícókí tã ĩri ní átá rĩ n̄ĩ ku, tã ĩri ní ũlŭú 'dĩri, Índrí Uletere rĩ ũlŭ tã ĩ ũzŭ 'bá ũzŭzŭ rĩ pi ĩri ní n̄i.

³ 'Bá riipi tã Múngú ní i'daá rĩ ũlŭúpi rĩ, ĩri sē 'bá rĩ pi adri ũkpó ũkpó Úpí agá, ĩri kôpi ē ẹsí ímbá, ĩri kôpi ícĩcĩkĩ, āzini ĩri kôpi ē ẹsí ũmĩ.

⁴ 'Bá riipi átápi tị 'bá rĩ pi ní n̄ĩ kuyé rĩ sĩ rĩ, átángá ĩri ní átá rĩ, ĩri 'yéṅá ri ĩri ē ĩzā ko, 'bo 'bá riipi tã Múngú ní i'daá rĩ ũlŭúpi rĩ, ĩri 'bá kánísā vé rĩ pi ē ĩzā ko.

⁵ Má ā'yĩ rá 'yozú kínĩ, ĩmi ícókí átá tị ĩ ní n̄ĩ kuyé ni sĩ rá, 'bo agaápi rá rĩ, á lē ĩmi ũlŭkí tã Múngú ní i'daá ĩmi ní rĩ. 'Bá riipi tã Múngú ní i'daá rĩ ũlŭúpi rĩ, ndē 'bá riipi átápi tị ĩ ní n̄ĩ kuyé rĩ sĩ rĩ rá. Ngá múké rĩ, lē 'bá āzi ā újá tã rĩ vé ífífí, ā ko rí 'bá kánísā vé rĩ pi ē ĩzā.

⁶ Má ẹdrípíi má ómvúpíi, á mụ dō átá ĩmi ní tị ĩmi ní n̄ĩ kuyé ni sĩ, ĩri nyo ícókí ĩmi ĩzā ko rá? Má ũlŭ dō ĩmi ní tã Múngú ní i'daá má ní urobí agá rĩ, dōku tã n̄ngára Múngú ní sēé má ní rĩ, dōku má ũlŭ dō tã Múngú ní i'daá má ní rĩ, dōku má ímbá dō tã Múngú vé rĩ, tã 'dĩ'bée ícókí nyo ĩmi ĩzā koó ku?

7 Ngá úngó ngozú sũ jëlĕgú t̄n̄i, dōku kũ'di t̄n̄i, k̄pivé ụ'dụkọ dō ãlu, 'bá rĩ ícọ úngó rĩ vé ụ'dụkọ n̄i áamá ngóni?

8 Vukí dō jëlĕgú rĩ vé ụ'dụkọ 'ụụi múké kuyé, ãngáráwá rĩ pi ícọ n̄i áamá ngóni 'yozú k̄n̄i z̄ikí ĩ mụú ẹ'di gé?

9 T̄i vé átángará ĩri kpá adri sũ 'd̄iri t̄n̄i, ĩmi átákí dō t̄i 'bá rĩ pi ní n̄i kuyé ni s̄i, ã'di ri ícọ t̄a ĩmi ní átá rĩ vé ífífí n̄i áamá rá n̄i? ĩmi 'd̄iri ri átá ku ũlí agá 'd̄igé.

10 T̄i rĩ pi kárákará vũ dr̄igé nōgó, k̄p̄i céré ífífí be.

11 'Bo á n̄i dō t̄i 'bá ãzi ní átá rĩ vé ífífí ku, 'bá átángá rĩ átápi rĩ, ĩri jākāgú, ĩri m̄i gé 'd̄alé, ma kpá jākāgú.

12 ĩmi l̄ekí dō f̄ēf̄ē Índr̄i Uletere rĩ ní r̄i s̄ē ẹz̄i ngazú rĩ pi, l̄ē ĩmi ĩp̄ekí f̄ēf̄ē 'bá k̄n̄is̄ā vé rĩ pi ní ícózú mbazú ni.

13 'Bá rĩ dō ri átá t̄i ĩ ní n̄i kuyé ni s̄i, l̄ē ã z̄i Múngú ri, ã újá rí t̄a 'í ní átá rĩ vé ífífí ãní 'bá rĩ pi ní.

14 ã'diātās̄iȳā ma dō ri Múngú ri z̄i t̄i má ní n̄i kuyé ni s̄i, índr̄i má agá rĩ ri t̄a rĩ z̄i n̄i, 'bo á n̄i t̄a má ní z̄i rĩ vé ífífí kuyé.

15 Kúru m̄a 'o rí ã'di? Índr̄i má agá rĩ s̄i, ma ícọ Múngú ri z̄i rá, ma kpá ícọ Múngú ri z̄i úm̄i s̄i rá. Índr̄i má agá rĩ s̄i, ma úngó ngo rá, ma kpá úngó ngo úm̄i s̄i rá.

16 Mi dō ri 'yéná Múngú ri íngú índr̄i mí agá rĩ s̄i t̄i ĩ ní n̄i kuyé ni s̄i, 'bá t̄i rĩ n̄i 'bá kuyé rĩ pi ícọ "Ām̄in̄ā" rĩ ã'ȳi íngóni, ĩs̄úzú k̄p̄i n̄kí t̄i mí ní rizú átázú rĩ kuyé.

17 Mi kōdō ri ōwō'dīfō sē Múngú ní múké, 'bo ko 'bá ụrụkọ'bée ẽ ịzã ku.

18 Á sē ōwō'dīfō Múngú ní má ní tị ị ní nị kuyé rĩ pi átá ịmi ndēé rĩ sị.

19 'Bo ma dō kănísã agá, lē kōdō mâ átá átángá ă fífí tōwụ 'bá rĩ pi ní ícọ nị rá ni pi kọpi ímbázú ăní, ndē má ní átángá ă fífí átázú cazú élífū mụdrị (10,000) tị 'bá ăzi ní nị kuyé ni sị rĩ.

20 Má ẹdrípị má ọmvúpị, lē ịmivé yịkị tã ụsụzú rĩ ă adri sụ anjíná rĩ pi vé rĩ tịni ku, lē ịmivé yịkị tã ụsụzú rĩ ă adri sụ 'bá ambugu rĩ pi vé rĩ tịni. Lē ịmi adrikí sụ anjíná nyíríná ụnjikānyā ăkó rĩ pi tịni.

21 Sịkí Búkū Múngú vé rĩ agá,
“Úpí kīnī,

‘Ma átángá rĩ átá jākā ị ní kọpivé tị nị kuyé rĩ pi tị gé,
kọpi átángá rĩ átá 'bá mávé rĩ pi ní tị ị ní nị kuyé ni sị,
'bo 'bá mávé rĩ pi ícókí tã ma ní átá rĩ yị ku.’ ”

22 'Bá rĩ átá dō tị ị ní nị kuyé ni sị, ịri ūkpō Múngú vé rĩ i'da 'bá Yésū ri ẹ'yị'bá kuyé rĩ pi ní, i'da 'bá Yésū ri ẹ'yị'bá gí rĩ pi ní ku. Tã Múngú ní átá nẹbị tị gé rĩ, ịri átá 'bá Yésū ri ẹ'yị'bá gí rĩ pi ní, átá 'bá Yésū ri ẹ'yị'bá kuyé rĩ pi ní ku.

23 'Bá kănísã vé rĩ pi úmúkí dō ị céré vūrā ălu gé, 'bá ălu ălu í'dó dō ríí átá tị 'bá ăzi ní nị kuyé ni sị, 'bá tị rĩ nị'bá ku rĩ pi, ăzini 'bá Yésū ri ẹ'yị'bá kuyé ni pi ífíkí dō kọpi ăsámvú gé, kọpi ícókí 'yoó ịmī drị ăbá gí 'díní ku?

24 'Bo ĩmi dō céré ri tã Múngú ní i'daá rĩ ũlũ, 'bá Yésũ ri ẹ'yĩ' 'bá kuyé rĩ pi, 'bá tã Múngú vé rĩ nĩ' 'bá kuyé rĩ pi be, ífíkí dō ĩmi ǎsámvú gé, tã ĩmi ní átá 'dĩri ĩri fi kọpi ẹ ẹsị agá, kọpi nĩ áamá 'yozú kínĩ ĩ 'okí ũnjikānyā gí, úmvúlésĩ ĩ ímụ tã lị ĩ drịgé rá.

25 Kọpi gō tã ũnjí ĩ zụ' 'bá kú ĩ ẹsị agá rĩ pi ũlũ ǎmvé. Kọpi kũmũcí ũtị vūgá, kọpi Múngú ri ĩnjĩ, kọpi 'yo, “Ádarú Múngú ri ĩmi ǎsámvú gé anigé!”

Ẹzị Múngú ri zịzú rĩ vé ũtịngará

26 Má ẹdrípịi má ọmvúpịi, ĩmi kádō ĩmi úmú Múngú ri zịngará gá, lẹ 'bá ǎzi ǎ ũlũ úngó, 'bá ǎzi ẹ ímbá 'bá rĩ pi, 'bá ǎzi ǎ ũlũ tã Múngú ní i'daá urobí agá rĩ, 'bá ǎzi ǎ átá tị ĩ ní nịi kuyé ni sị, 'bá ǎzi ǎ ũlũ tị ĩ ní nịi kuyé rĩ vé ífífí. Lẹ tã 'dĩ'bée céré ǎ 'du 'i ngaánga, ǎ sẹ rí 'bá rĩ pi ǎ adrikí rí ũkpó ũkpó kǎnísǎ agá.

27 'Bá lẹ' 'bá átá' 'bá tị 'bá ǎzi ní nịi kuyé ni sị rĩ pi, lẹ kọpi ǎ adrikí 'bá ĩrĩ dōku 'bá na, kọpi ǎ adrikí tré ku, lẹ kọpi ǎ átákí ǎlu ǎlu, 'bá ǎzi ǎ tẹ rí tã kọpi ní átá rĩ újá.

28 'Bá ǎzi dō tị rĩ újápí ni 'dǎáyo, lẹ mĩ újí kírí kǎnísǎ agá 'dǎá, mí átá mĩngá tã rĩ mĩ ngúlúpí ní ǎzini Múngú ní.

29 Lẹ nẹbị ĩrĩ dōku na ǎ rikí tị rĩ ũlũú nĩ, 'bá urukọ ǎ tẹkí rí tã kọpi ní ũlũú rĩ vé ǎsámvú áamá.

30 'Bo Múngú i'da dō ívé ú'dúkọ 'bá ǎzi úrípí vūgá rĩ ní, 'bá átápí drịdrị rĩ ǎ újí kírí.

31 ĩmi céré nga ú'dúkọ ímụpi Múngú vúgálésĩ rĩ ũlũ, 'bo ĩmi ũlũkí mụzú ǎlu ǎlu, ǎ sẹ rí 'bá rĩ

pi ã nĩkí rí tã rĩ, kōpi ã adrikí rí ũkpó ũkpó ìvé ẹ'yĩngará agá.

³² Nẹbì rì'bá ụ'dụkọ Múngú vé rĩ ũlũ'bá rĩ pi, lẹ kōpi ã rōkí átángá rĩ rōrō.

³³ Múngú rì ívé tã ụtịtị, ìrì Múngú tākìrì vé ni.

'Bá Múngú vé rĩ pi úmúkí dō ì kǎnísǎ agá,

³⁴ lẹ ũkú rĩ pi ã újíkí kírì kǎnísǎ agá 'dǎá. Lẹ kōpi ã átákí átángá ku, 'bo lẹ kōpi ã 'dụkí tã rĩ ngaá sụ tǎimbì Mósẹ vé rĩ ní 'yoó rĩ tịnị.

³⁵ Ũkú rĩ pi lẹkí dō tã āzi nị, lẹ kōpi ã zíkí tã rĩ ìvé āgō rĩ pi tị gé 'bẹtị 'dǎá, ā'diātāsīyā ìrì drīnjá rú ũkú ní átázú kǎnísǎ agá.

³⁶ Ìmi í'dókí ụ'dụkọ Múngú vé rĩ nĩ kuyé, āzini ụ'dụkọ rĩ ca 'yéná ìmi vúgá ọ'dụkúlẹ kuyé.

³⁷ 'Bá rĩ ụsụ dō kīnī 'i nẹbì, dōku kīnī dō Índrì Uletere rĩ ású 'i gí, lẹ ã ã'yī 'yozú kīnī tã má ní sǐ ìmi ní 'dīrì, Úpí ẹzì má ní tã ni nĩ.

³⁸ 'Bá rĩ ã'yī dō tã 'dīrì ku, ícókí ìrì ã'yī ku.

³⁹ Má ẹdrípì má ọmvúpì, lẹ ìmi 'bǎkí úvá ụ'dụkọ Múngú vé rĩ ũlũzú, āzini lẹ ìmi ugakí 'bá átá'bá tị ì ní nị kuyé rĩ sǐ rĩ pi ku.

⁴⁰ 'Bo lẹ ìmi 'okí tã rĩ pi ãrěvú céré mụzú múké, āzini lẹ ìmi ụtìkí tã rĩ pi ụtìtị.

15

Kúrísítō vé íngángará drāngará gálésīla rĩ

¹ Má ẹdrípì má ọmvúpì, á lẹ ìmi ígákí ụ'dụkọ ọtú má ní ũlũú ìmi ní, ìmi ní ẹ'yī, ìmi ní pá tuzú títì ìmivé ẹ'yĩngará agá 'dāri.

² Ìmi 'dụkí dō ụ'dụkọ múké má ní ũlũú ìmi ní 'dīrì 'bǎá ìmì ẹsì agá rá, ìmi pangará ísú rá, ìmi

'dukí dō 'bǎá ìmî ẹsì agá kuyé, ẹ'yìngará ìmivé rī adri ẹzì àkó.

³ Ọ'dúkọ múké tǎ be agaápi rá ì ní ùlùú má ní rī, má ùlù ìmi ní rá. Ọ'dúkọ múké tǎ be agaápi rá rī kīnī, Kúrísítō drǎ 'bávé ùnjìkǎnyā ā tǎ sī, sù Búkù Múngú vé rī ní 'yoó rī tìjì,

⁴ sǐkí ìri 'bù agá, ú'dú na ni gé, íngá gōó ídri rú drǎngará gálésìla rá, sù ì ní sǐ Búkù Múngú vé rī agá rī tìjì.

⁵ Índré Pétēró ẹndrẹtì gé, āzini índré ìrivé 'bá mụdrì drì ni ìrì rī pi ẹndrẹtì gé.

⁶ 'Dìri ā vùdrì gé, gō índré 'bá ìri ā pámvú ùbì'bá rī pi ẹndrẹtì gé, 'bá rī pi vé kǎlǎfe aga mụdǔrǔlù tọwú rī rá. 'Bá 'dì'bée āsámvú gé, 'bá kárákará ni pi drì ídri rú, 'bo ọrụkọ'bée ùdrákí gí.

⁷ Ìri ní kpá gōzú índrézú Yōkóbù ẹndrẹtì gé.* Kúru ìri ní gōzú índrézú 'bá áyúāyū rī pi ẹndrẹtì gé céré.

⁸ Ọdǔ ni gé, ìri ní kpá gōzú índrézú má ẹndrẹtì gé, † má adri sù mváná ì ní tìjì, mbǎá ni ícọpi kuyé rī tìjì.

⁹ Mávé tǎ índré kuú mǎdǎnǎnǎ 'bá áyúāyū rī pi āsámvú gé, ícókí ma zìjì 'bá áyúāyū ni ku, ā'diātāsīyā á sē ìzǎngǎ 'bá Múngú vé rī pi ní ambamba.

* **15:7 15:7** *Yōkóbù*: Yōkóbù cápìtǎ 'dìri agá rī ìri Yēsù vé ẹdrìpì, ìri 'bá Yēsù ri ẹ'yì'bá gí Yẹrùsǎlémǎ gá rī pi vé drìkoma. 'Í lǎ Ẹzì 15:12-21; 21:18-19; Gálǎtjyā 1:19. † **15:8 15:8** *Ìri ní kpá gōzú índrézú má ẹndrẹtì gé*: Yēsù i'da 'i Páulū ẹndrẹtì gé ìsù àkùdē ìri ri 'bá Yēsù ā pámvú ùbì'bá rī pi ọcù. 'Í lǎ Ẹzì 9:1-6.

10 'Bo Múngú vé ẹ̀sì múké rĩ sī, sē má ní ícázú 'bá áyúáyū nì rú nóni ǎní, ìrivé ẹ̀sì múké ìri ní 'báá má ní rĩ drā kána kuyé. Á nga ẹ̀zì ũkpō sī, aga 'bá áyúáyū urukọ 'bée vé rĩ rá, 'bo á nga ẹ̀zì rĩ mâ ngúlúpí sī nĩ kuyé, ẹ̀sì múké Múngú vé rĩ sē ma ẹ̀zì rĩ ngaá nĩ.

11 Má ũlũ dō ọ̀'dúkọ Múngú vé rĩ nĩ, dōku kọpi ũlũkí dō nĩ, 'bá céré ri ọ̀'dúkọ Múngú vé ǎlu ǎlu 'dĩri ũlũ, ìmi ní ẹ̀'yǐí gí 'dĩ.

'Bá ũdrā'bá gí rĩ pi vé íngángará gōó ídri rú drāngará gálésìla rĩ

12 'Bá ũlũkí dō kínì Kúrísítō íngá gōó ídri rú drāngará gálésìla rá pírí, ìmi urukọ ri 'yo 'bá ũdrā'bá gí rĩ pi ícókí íngá gōó ídri rú ku ǎsì?

13 'Bá ǎzi ícọ dō íngá drāngará gálésì ku, ícókí té Kúrísítō ri ingáá gōó ídri rú drāngará gálésìla ku.

14 'Bo ẹ̀ ingakí té dō Kúrísítō ri gōó ídri rú drāngará gálésìla kuyé, tì 'bá ní ũlũú 'dĩri ẹ̀zì ǎkó, ǎzini ìmivé ẹ̀'yǐngará 'dĩri ẹ̀zì ǎkó.

15 'Bá ũdrā'bá gí rĩ pi ingakí dō kọpi gōó ídri rú drāngará gálésì ku, tǎ 'bá ní 'yoó Múngú inga Kúrísítō ri gōó ídri rú drāngará gálésìla gí 'dĩri, ìri té adri ùnjō. Múngú ẹ̀ inga té dō ìri kuyé, ingakí té 'bá ũdrā'bá gí rĩ pi ku.

16 'Bá ũdrā'bá gí rĩ pi ingakí dō kọpi gōó ídri rú ku, ìri lũ kínì ingakí Kúrísítō ri gōó ídri rú kuyé.

17 Ingakí dō Kúrísítō ri gōó ídri rú drāngará gálésì kuyé, ìmivé ẹ̀'yǐngará 'dĩri ẹ̀zì ǎkó, ìmi drī ìmivé ùnjìkǎnyǎ agá ùgōgō.

18 Ìri té lũ kínì 'bá ũdrā'bá Kúrísítō agá rĩ pi mụ ǎcí gé.

19 'Bá 'bākí dō ẹ̀sì Kúrísítō drìgẹ́ 'yẹ̀nà 'bá ní àyìkō ịsúzá ànì vù drìgẹ́ nǒgó, ịzàngà 'bávẹ́ rī aga rá, ịrì 'bá vù drìgẹ́ nǒgó rī pi vé rī ndẹ́.

20 'Bo ádarú Múngú inga Kúrísítō rì gōó ídri rú drāngára gálésìla rá, adri sù úrì ịfũúpi drìdrì rī tịni, 'dìrì lù 'bá ní uletere 'yozú kìnì, ịrì ímụ́ 'bá ùdrā' 'bá gí rī pi inga gō ídri rú rá.

21 'Bá àlu ịjị drā vù drìgẹ́ nǒgó nì, 'bá àlu zị 'bá ní lẹ̀tị úmvúlẹ̀sì 'bà ingazú gōzú ídri rú drāngára gálésì rī nì.

22 Ādámā† ịjị drā 'bá drìgẹ́, 'bà cérẹ́ ùdrādrā, kúru Kúrísítō à tã sī, ị ímụ́ 'bà inga gō ídri rú drāngára gálésìla rá.

23 'Bo 'bà rì íngángára rī vé sà tẹ́, Kúrísítō íngá gōó ídri rú drāngára gálésì drìdrì gí, úmvúlẹ̀sì kādō ịgōó, ị ímụ́ ịrìvé 'bá rī pi inga gō ídri rú.

24 Kúru Kúrísítō kādō ímụ́ ùkpō ındrì ùnjí rī pi vé rī ndẹ́é cérẹ́, vùdrì nì gé, ú'dú ùdụ́ vé rī kúru ícá, ịrì kúru mālūngā rī ẹ̀zị gō Ẹ̀tẹ̀pị Múngú drìgẹ́.

25 Kúrísítō rì mālūngā rī rụ cìmgbá cazú ịrì ní pá 'bāzú ívé ari'ba rī pi drìgẹ́ cérẹ́.

26 Ārì' 'bá ùdụ́ ị ní ímụ́ 'dị drāá rī, ịrì drā 'i.

27 Ā'diātāsīyā sīkí búkū Múngú vé rī agá kìnì, "Múngú sē ịrì ní ùkpō adrizú àmbúgú ngá rī pi drìgẹ́ cérẹ́." Tã 'dìrì lù uletere 'yozú kìnì, Múngú adri Kúrísítō à pálé gá ku, ā'diātāsīyā Múngú 'bā ngá rī pi àrẹ̀vú cérẹ́ Kúrísítō à pálé gá nì.

† 15:22 15:22 *Ādámā*: Ādámā rì 'bá Múngú ní 'dó gbii drìdrì rī. Ịrì ẹ̀tẹ̀pị 'bá vù drìgẹ́ rī pi vé nì cérẹ́. Ịrìvé ùkú Èvā rì ẹ̀ndrẹ̀pì 'bá vù drìgẹ́ rī pi vé nì cérẹ́. 'Í là 'dóngára 1-5. 15:27 15:27 Sāwụmā 8:6

28 Ngá rĩ pi ãrěvú céré 'bākí dō Mvā Múngú vé rĩ ã pálé gá gí, Mvā rĩ gō 'i 'bā Múngú ngá rĩ pi ãrěvú 'bāapi céré 'î ã pálé gá rĩ ã pálé gá. Kúru ũkpō Múngú vé rĩ gō adri ngá rĩ pi drĩgě vūrā gá sĩ céré.

29 Ingakí dō 'bá ũdrā'bée gí rĩ pi gōó ídri rú drāngará gálésĩ ku píri, ngá ĩ ní rizú bātízĩmũ sězú 'bá rĩ pi ní 'bá ũdrā'bée gí rĩ pi pazú rĩ ã'di? 'Bá ũdrā'bá gí rĩ pi íngakí dō gōó ídri rú drāngará gálésĩ ku píri, ngá ĩ ní rizú bātízĩmũ sězú 'bá rĩ pi ní kōpi ã tā sĩ rĩ ã'di?

30 Ngá 'bá ní rizú 'bā sězú ĩzāngā nyazú sā céré sĩ rĩ ã'di?

31 Má édrípĩi má ómvúpĩi, ádarú ú'dú céré ma ri ĩzāngā nya drādrā ě tĩ ĩsú. Má ã'yĩ drāngará rá, ã'diātāsīyā ma āyĩkō sĩ tā Kúrísítō Yēsũ 'bávé Úpí ní 'oó ĩmi ní rĩ sĩ.

32 Á 'dĩ dō ě'dĩ 'bá Ēfēsō gá sũ'bá ngá ātra tĩni 'dĩ'bée be yĩkĩ 'bá áda vé ni sĩ, tā múké má ní ĩsú 'a ni gé 'dĩgě rĩ ã'di? Dō ingakí 'bá ũdrā'bée gí rĩ pi gōó ídri rú drāngará gálésĩ ku,

“Lē 'bā nyakí ínyá, āzini 'bā mvukí ngá,

ã'diātāsīyā drũ sĩ 'bā ũdrādrā.”

33 Lē 'bá āzi ã ũ'bā ĩmĩ mĩ ku. “Ũndĩ rúngará 'bá ũnjĩ be rĩ, ĩri adringará múké rĩ izaza.”

34 Lē ĩmi újakí ĩmivé yĩkĩ tā múké 'ozú, ĩmi kukĩ ũnjĩkānyā 'ongará āní, ã'diātāsīyā ĩmi āsámvú gé, 'bá uruko nĩkĩ Múngú ri kuyé. Á 'yo tā 'dĩri 'dĩni, ã sē rĩ ĩmi ní drĩnjá.

'Bá íngapi gōó ídri rú rĩ vé rú'bá

35 'Bá ãzi ri ícò zì kìnĩ, “Í ìmù 'bá ùdrã'bá gí rĩ pi íngá gō ídri rú íngóni? Kòpì ã rù'bá ri ìmù adri íngóni?”

36 'Bá tã zìipi 'dínì rĩ azakaza rú! Úrì 'bá rĩ ní saá nyòókù agá rĩ, ìri ñma ùgbále, ìri íbì ìfũ ndō.

37 Mì dō ngá sa, 'í sa ngá dúpì ìnógòsì gí ní ku, mì úrì ni sa. Sã ãzi ni sĩ, mì úrì ùndú vé ni sa, dōku mì ngá ãzi vé ni sa.

38 'Bo Múngú ri úrì rĩ pi sē dọ índré rù'bá be sũ 'í ẹsì ní lẹé rĩ tìni, ìri sē úrì ãlu ãlu ri índré rù'bá be ívé ọsũkã vù sĩ.

39 Ngá ídri be rĩ pi vé rù'bá índrékí céré trù ku, 'bá áda vé rù'bá túngú, ãnyápá rĩ pi vé rù'bá túngú, ãríná rĩ pi vé rù'bá túngú, ì'bì rĩ pi vé rù'bá túngú.

40 Ngá 'bù gé 'dálé rĩ pi rù'bá be, ãzini ngá vù drìgé nógó rĩ pi rù'bá be, 'bo rù'bá 'bù gé 'dálé rĩ pi vé ñngára túngú, rù'bá vù drìgé nógó rĩ pi vé ñngára túngú.

41 Ọtù vé ñngára túngú, mbãá vé ñngára túngú, línýã vé ñngára túngú, línýã rĩ pi vé ñngára céré ãndiãndí.

42 Íngángára drãngára gálésìla rĩ, ìri kpá adri sũ 'dìri tìni. Rù'bá ì ní sũ 'bù agá rĩ, ìri ñmanma, kádō ingáá gōó ídri rú, gō drãá ku, ãzini gō ñmaá ku.

43 Í rù'bá drãapi gí rĩ sũ 'bù agá, ìnjìkí ìri ku, kádō ìri ingáá gōó ídri rú, ì gō ìri ìnjìnjì, ì ìri sũ ku ùkpō ãkó, kádō ìri ingáá gōó ídri rú, ìri gō adri ùkpō be.

44 Í rù'bá vù drìgé nógó rĩ sũ, ì ìri inga gō rù'bá 'bù gé 'dálé rĩ rú. Rù'bá vù drìgé nógó rĩ, ìri gō

'i újá rú'bán 'bũ gé 'dālé rĩ rú.

⁴⁵ Sīkí Búkũ Múngú vé rĩ agá kīnī, “‘Bá Múngú ní í'dó gbií drīdrī rĩ Ādámā 'i, Ādámā gō ícá ídri rú,” 'bo Ādámā adriipi vúlé rú rĩ, ĩri Kúrísítō 'i, Índrí ĩrivé rĩ ri ídri sē nī.

⁴⁶ Rú'bán 'bũ gé 'dālé rĩ ímú drīdrī kuyé, rú'bán vũ drīgé nōgó rĩ gbikí drīdrī, vūdrī ni gé, rú'bán 'bũ gé 'dālé rĩ ní ímúzú.

⁴⁷ Ágó ĩ ní gbií drīdrī rĩ Ādámā 'i, ĩtīkí ĩri nyōókú gé, ágó vúlé rĩ Kúrísítō 'i, íbí ímú 'bũ gélésīla.

⁴⁸ 'Bá vũ drīgé nōgó rĩ pi ārēvú céré, kōpi ā rú'bán sũ Ādámā vé rĩ tīnī, 'bá 'bũ gé 'dālé rĩ pi vé rú'bán ri ímú adri sũ Kúrísítō vé rĩ tīnī.

⁴⁹ 'Bá adrikí sũ Ādámā ĩ ní gbií nyōókú sī rĩ tīnī, 'bo 'bá ímú adri sũ Kúrísítō ímúpi 'bũ gélésīla rĩ tīnī.

⁵⁰ Má édrípūi má ómvúpūi, á lē 'yoó ĩmi ní 'dīni, 'bávé rú'bán ĩri ārī be, ĩri ngá ŋmaápi ŋmaŋma ni, ícó fíi mālūngā Múngú vé adriipi nyonyo rĩ agá ku. §

⁵¹ ĩmi yíkí drī ma ká, á lē tā ĩ ní ũzūzū rĩ pi ũlū ũmi ní. 'Bá ícókí ũdrāá céré ku,* 'bo ĩ ímú 'bá rú'bán újá rá.

⁵² Tā 'dīri ímú 'i nga mbēlēŋá, sũ mī ní gaá rĩ tīnī, úmvúlésī kádō ímú jēlēgú vuú ú'dú ũdū vé

15:45 15:45 Í'dóngará 2:7 § **15:50 15:50** Átángá vērēsī 'dīri agá rĩ lū 'bá ní kīnī, lē 'bá ísúkí rú'bán 'bũ gé 'dālé rĩ, 'bá fíkí rí mụú adrii mālūngā Múngú vé rĩ agá. * **15:51 15:51** 'Bá ícókí ũdrāá céré ku: Yēsū kádō úmvúlésī ímvi ĩgōó vũ drīgé nōó, 'bá drī adri'bán ídri rú rĩ pi ícókí ũdrāá céré ku.

rĩ gé, 'bá ũdrã'bée gí rĩ pi ímú íngá gō ídri rú, 'bá kōpi be céré, 'bá rú'bá ri gō 'i újá túngú, 'bá gōkí rí drãá ðĩi ku.

⁵³ 'Bávé rú'bá drãápi ŋmaápi ŋmaŋma rĩ pi gō ĩ újá rá, kōpi gōkí drãá ku, dōku kōpi gōkí ŋmaá ku.

⁵⁴ 'Bávé rú'bá drãápi drãdrã nō'bée újákí dō ĩ ícá rú'bá drãápi ku ní gí, tã ĩ ní sĩ Búkũ Múngú vé rĩ agá rĩ kúru 'i nga fũ tị ni gé. “Nděkí drã vé ũkpō gí.”

⁵⁵ “Drã, mívé ũkpō 'bá ndězú rĩ íngãá?”

Drã, mívé ũkpō rizú 'bá ú'dízú rĩ íngãá?”

⁵⁶ Ũñjĩkãnyã ri ũkpō be, ĩri sē drã ri 'bá ú'dị ãní, tãĩmbị ri sē ũñjĩkãnyã ri ũkpō ĩsú nĩ.

⁵⁷ 'Bá sēkí ōwō'dífō Múngú ní, ĩri ní Úpí Yēsũ Kúrísítō ri ĩpéé ímú 'bá ní ũkpō sēé, 'bá ní ũñjĩkãnyã vé ũkpō nděé rĩ sĩ.

⁵⁸ Má édrípịi má ómvúpịi, lē ĩmi tukí pá tịtị. Lē tã āzi ā jị ĩmi fũú āmvé ku. Ụ'dụ céré lē ĩmi ngakí ẹzị Úpí ní ẹsị be céré. Lē ĩmi nịkí 'yozú kíní ẹzị ĩmi ní ngáá Úpí ní rĩ drã kána ku.

16

Mũfěngã songára 'bá Múngú vé ngá ãkó rĩ pi ní rĩ

¹ ĩmi kádō mũfěngã soó Múngú vé 'bá ngá ãkó rĩ pi ní, á lē ĩmi 'okí tã rĩ sụ má ní ẹzị 'bá kãnísã Gãlătíyã vé rĩ agá rĩ pi ní rĩ tịnị.

² Yĩngã ãlu ãlu, 'bá ãlu ãlu ẽ í'dụ mũfěngã 'í ní ĩsú rĩ ã ụrukọ, ã 'bã kú jélé gá, ã mba tã ni

cĩmgbá sâ má ní cazú rĩ gé, má kãdō caá, 'bá āzi
ã gō rí ngá soó ku.

³ Kúru lě ĩmi ũpěkí 'bá ĩmi ní ndreé múké ni pi,
á ca dō ĩmi vúgá 'dílé gí, ma kúru kòpi pē mužú
Yẽrúsálémã gá 'dãá, kòpi ã jìkí rí mũfěngã ĩmi ní
sée rĩ mužú, ma kőkòbì sī sē kòpi dríge lűzú kínĩ
ĩmi ã 'yĩkí kòpi mũfěngã rĩ jĩjĩ mužú nĩ.

⁴ ĩmi ũsũkí dō kínĩ mâ mù ĩndĩ, 'bá ícó mù kòpi
be trų rá.

Páũlũ ũtĩ ívé ěcĩ ã tã

⁵ Á mù dō ẹcì ãngũ Mākēdōnĩyã vé rĩ agásĩ gí,
ma ĩgō ímụ ĩmi ndre rá, ã'diātāsĩyã má útú, á lě
mụ ẹcì ãngũ Mākēdōnĩyã vé rĩ agásĩ.

⁶ Ma adri ĩmi be sâ be mǎdǎ, dōku ma adri ĩmi
be lókí kílóngóro vé rĩ* gé, ĩmi kokí rí mâ ĩzã ẹcĩ
má ní lěe mužú rĩ gé.

⁷ Á lě ku má ní mužú ĩmi ndrezú sǎjǎ be mǎdǎ
koro agazú agaga. Á 'bǎ ẹsĩ, úmvúlėsĩ ma ĩgō
ímụ ĩmi vúgá 'dílé rá, ma ímụ adri sâ be ãco,
Úpí lě dō rá.

⁸ Á lě adrií Ĕfēsō gá nōgó cĩmgbá cazú Ụ'dụ

* **16:6 16:6** *Lókí kílóngóro vé rĩ:* Āngũ ĩsērélē vé rĩ gé 'dãá, lókí
kílóngóro vé rĩ gé, ẹcĩ tungará ũkpó ũkpó, ã'diātāsĩyã yĩjĩgọ ri 'dị
ambamba, sē ãngũ rĩ igbe igbe.

Pēnītīkósītā vé rī gé,[†]

⁹ ā'diātāsīyā ĩri drīlé múké má ní ẹ̀zị ngazú nōgó, 'bo 'bá kárakará lēkí ẹ̀zị má ní ngaá rī ku.

¹⁰ Tīmōtéyō ca dō ĩmi vúgá 'dīlé gí, lē ĩmi ẹ̀ ẹ̀'yíkí ĩri múké. ĩri ri ẹ̀zị Úpí vé rī nga sū má ní ngaá rī tịnị.

¹¹ Lē 'bá āzi ā gā ĩri ku. Lē ĩmi ĩpēkí ĩri ĩgōó má vúgá nōlé tākíri sī. Á lē ẹ̀ ímú má vúgá nōlé 'bá Yēsū ri ẹ̀'yī' 'bá gí rī pi ā ụ̀rukọ' bée be.

¹² Má ụ̀'bī ũkpō sī, á 'yo 'bá ẹ̀drípí Āpólō ní, lē kōpi ā mụkí ĩmi ndree 'bá Yēsū ri ẹ̀'yī' 'bá gí rī pi ā ụ̀rukọ' bée be. Ẹ̀sị ní ā'yī drī mụy sá nōri sī kuyé, 'bo ĩri úmvúlésī mụ ĩmi ndre rá.

Páũlũ vé átángá ā ũdũ

¹³ Lē ĩmi adrikí mị be kọwụ, ĩmi tukí pá títí ĩmivé ẹ̀'yīngará agá, ĩmi adrikí ụ̀rī ākó, ĩmi adrikí ũkpó ũkpó.

¹⁴ Tā ārēvú céré, lē ĩmi 'okí lēngará sī.

¹⁵ ĩmi nīkí rá Sētēfānāsī pi ívé 'bá 'bẹ̀tí āsámvú gé rī pi be, kōpi í'dókí ẹ̀sị újá drīdrī āngũ Ākáyā vé rī agá 'dālé nī, kōpi ngakí ẹ̀zị 'bá Múngú vé rī pi ní ẹ̀sị be céré. Má ẹ̀drípí má ọmvúpí, á lē lūú ĩmi ní 'díní,

[†] **16:8 16:8** Ụ̀'dụ Pēnītīkósītā vé rī: Ụ̀'dụ Múngú ní Ẹ̀lízú Jó rī pi tị gé sī rī ká mụy caá ụ̀'dụ pūkú tōwụ, vúdřī ní gé, Ụ̀'dụ Pēnītīkósītā vé rī ní ícázú. Ụ̀'dụ 'dāri gé, Yāhūdī rī pi ri ānyāngā ĩ ní ĩkūnāā ívé ọmvú agá rī pi ĩjī Yẹ̀rūsālēmā gá sē Múngú ní, āzini kōpi ri ụ̀'dụ Múngú ní tājmbj sēzú Mósē ní Írā Sīnáyí vé rī drīgé 'dāri vé tā ígá. Kūrīsītīyānī rī pi ri ụ̀'dụ ĩ ní Índrī Uleterē rī ĩpézú 'bá Yēsū ri ẹ̀'yī' 'bá gí rī pi ásúzú Ụ̀'dụ Pēnītīkósītā vé rī gé 'dāri vé tā ígá. 'Í lā Kālāfe 28:26-31; Ẹ̀zị 2:1-4.

16 lē ĩmi ĩnjĩkĩ 'bá drĩkoma rú sũ Sētēfānāsĩ pi tĩni rĩ pi ĩnjĩnjĩ, āzini lē ĩmi ĩnjĩkĩ 'bá ʊrũko ẹzi nga'bée ũkpō sĩ ĩmi be trũ rĩ pi ĩnjĩnjĩ.

17 Ma āyĩkō sĩ Sētēfānāsĩ vé ícángará sĩ, Pōrūtūnátō vé ícángará sĩ, āzini Ākāyĩkō vé ícángará sĩ, ā'diātāsiyā kōpi kokí mǎ ĩzā sũ ĩmi ní koó rĩ tĩni.

18 Kōpi sēkí mǎ ẹsĩ ʃsũ āyĩkō rá, sũ kōpi ní sēé ĩmĩ ẹsĩ ní āyĩkō ʃsũ rĩ tĩni. 'Bá 'dĩni 'dĩ'bée, lē ĩmi ĩnjĩkĩ kōpi ĩnjĩnjĩ.

19 'Bá kǎnísǎ vé āngũ Ẹzĩyǎ vé rĩ agá rĩ pi sēkí ĩmi ní mōdó. Ákúwílǎ pi Pĩrĩsílǎ be, 'bá ĩ úmú'bá Múngú ri zĩ'bá kōpivé 'bětĩ āsámvú gé rĩ pi be, sēkí ĩmi ní mōdó Úpí Yēsũ ā rũ sĩ.

20 Má ẹdrĩpĩ má ọmvúpĩ adri'bée nōgó rĩ pi, sēkí céré ĩmi ní mōdó. Lē 'bá ālu ālu ā u'de ọgúpĩ ri ẹzi bēdrĩ sĩ.

21 Ma Páulũ 'i, á sĩ mōdó 'dĩri sēé ĩmi ní mǎ drĩ sĩ.

22 'Bá rĩ lē dō Úpí ri ku, ĩ ĩri tri rá. Úpí, mí ímú mbēlē!

23 Ẹsĩ múké Úpí Yēsũ vé rĩ ā adri ĩmi be.

24 ĩmi Kúrísítō Yēsũ ri ẹ'yĩ'bá gĩ 'dĩ'bée, á lē ĩmi céré lēlē.

Keliko

Keliko: Ụ'dụkọ Múké Múngú vé rị New Testament+
copyright © 2017 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Keliko

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2025-05-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 6 May 2025 from source files
dated 6 May 2025

14717198-957a-524c-b31f-2c3197945b20